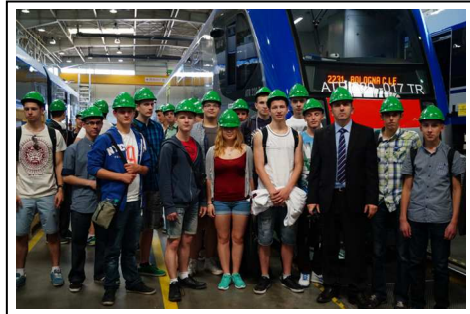

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

Wybrane elementy ze sprawozdania
Okręgowego Inspektora Pracy
w Bydgoszczy
z działalności w 2015 roku.

Bydgoszcz, marzec 2016 r.

Szanowni Państwo!

Mam przyjemność przedłożyć Państwu sprawozdanie z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy za 2015 rok. Prezentowany dokument zawiera kompleksowe informacje na temat efektów działań kontrolnych i prewencyjnych podejmowanych przez inspekcję pracy na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Przedstawia również ocenę stanu przestrzegania prawa pracy ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wnioski istotne dla poprawy praworządności w stosunkach pracy.

Punktem wyjścia przy formułowaniu wspomnianych ocen i wniosków stała się wnikliwa analiza 4 343 kontroli przeprowadzonych u 3 381 pracodawców i innych podmiotów, na rzecz których pracę świadczyło 216 987 pracowników. Wskutek stwierdzonych nieprawidłowości inspektorzy wydali łącznie 17 307 decyzji, w tym 1 133 w zakresie likwidacji bezpośrednich zagrożeń życia lub zdrowia osób pracujących. Podczas działań kontrolnych badano również przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, w tym zawieraniu umów cywilnoprawnych. W 2015 roku zgodność zastosowania umowy cywilnoprawnej sprawdzono w trakcie 172 kontroli. W efekcie 432 umowy cywilnoprawne zostały przekształcone w umowy o pracę. Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy udzielili też 25 825 porad prawnych, z czego prawie 35 proc. dotyczyło stosunku pracy, 16 proc. - wynagrodzenia a niecałe 10 proc. - czasu pracy.

Równoległe z działaniami kontrolnymi prowadzone były różnorodne akcje promocyjne i prewencyjne, którymi objęto pracodawców, organizacje związkowe, pracowników i inne osoby świadczące pracę, rolników indywidualnych, uczniów i studentów. W celu popularyzacji wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy oraz przepisów dotyczących prawnej ochrony pracy, pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy organizowali kampanie prewencyjne, konkursy oraz szkolenia, wśród których szczególnym zainteresowaniem cieszyły się spotkania w ramach funkcjonującej drugi rok Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy. Fakt ten stanowi powód do satysfakcji, ponieważ świadczy o rosnącej potrzebie podnoszenia poziomu kultury technicznej i organizacyjnej, a także wymiany dobrych praktyk w celu kształtowania bezpieczeństwa środowiska pracy. Rok sprawozdawczy przyniósł też dalszy rozwój Porozumienia ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, do którego przyłączył się kolejny – dziewiąty już Sygnatariusz. Efektem pracy Porozumienia było podpisanie przez pracodawców deklaracji w sprawie stosowania na budowach środków ochrony indywidualnej.

Pragnę złożyć szczególne podziękowania naszym partnerom instytucjonalnym za realizację zadań i udaną współpracę przy przedsięwzięciach podejmowanych na rzecz ochrony pracy. Słowa podziękowania kieruję również do wszystkich pracodawców wdrażających ponadstandardowe rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa pracy, zmierzające do ograniczeń wypadkowych i poszanowania prawa pracy.

Efektywna realizacja zadań w zakresie ochrony praw pracowniczych nie byłaby możliwa bez trudu, wysiłku i wielkiego zaangażowania pracowników OIP, w szczególności zaś inspektorów pracy, za co bardzo dziękuję.

Małgorzata Porazińska

Okręgowy Inspektor Pracy

Państwowa Inspekcja jest podległym Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej organem powołanym do przestrzegania i kontroli prawa pracy, w szczególności zaś przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. W zakres obowiązków urzędu wchodzi również kontrola przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej. Oprócz tego Inspekcja podejmuje działania prewencyjno-promocyjne ukierunkowane na zapobieganie i ograniczanie zagrożeń w środowisku pracy.

W 2015 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy kontynuował realizację długofalowego planu w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy przy zatrudnieniu, a zwłaszcza kwestie zawierania przez pracodawców umów cywilnoprawnych. Działania kontrolne w obszarze prawnej ochrony pracy wspierano kampanią informacyjno-promocyjną „Zanim podejmiesz pracę”. Kontynuowane były również kontrole prawidłowości zawierania i rozwiązywania terminowych umów o pracę.

Dla pracodawców i przedsiębiorców prowadzących działalność w branżach o wysokim poziomie zagrożeń zawodowych już po raz trzeci zorganizowano kampanię informacyjno-prewencyjną „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”. Zainicjowane zostały też działania własne, jak ciesząca się dużym zainteresowaniem konferencja „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”.

Równoległe do zadań długofalowych realizowane były zadania roczne i stałe. W ich obrębie znalazły się działania dotyczące obszarów ochrony pracy w zakresie egzekwowania praw pracowniczych do wypłat wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy czy egzekwowania przestrzegania przepisów prawa wobec pracowników tymczasowych. Prowadzono też intensywne działania kontrolne w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy osobom pracującym na terenach budów.

Bardzo ważny aspekt działań OIP w Bydgoszczy stanowi promocja i prewencja wypadkowa. Szczególnie istotny w tym zakresie był program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”, dzięki któremu z pomocą zasad bezpiecznej pracy docierano do młodzieży. Po raz kolejny prowadzone były też działania promocyjne skierowane do rolników. Nadrzędny cel realizowany podczas kampanii „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym” stanowiły przedsięwzięcia szkoleniowo – edukacyjne, skierowane zarówno do dorosłych rolników, jaki i do dzieci oraz młodzieży zamieszkującej lub przebywającej na terenach wiejskich.

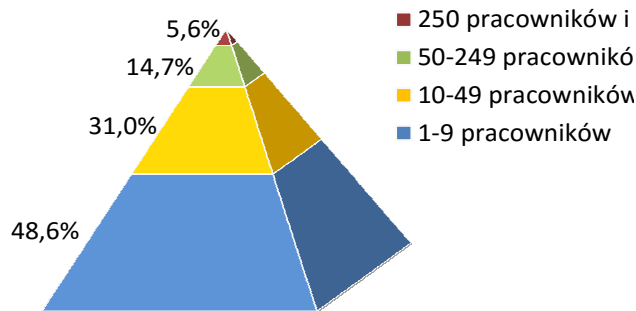
W zakresie realizacji zadań ustawowych, dużą wagę przywiązywano do współdziałania na rzecz ochrony pracy zatrudnionych w ramach porozumień zawartych m.in. z Prokuraturą, Urzędami Pracy, Państwową Inspekcją Sanitarną, Państwową Strażą Pożarną, Urzędem Dozoru Technicznego, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędem Transportu Kolejowego, a przede wszystkim z partnerami społecznymi.

Opis	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba inspektorów	80	78	78	78	75
Liczba przeprowadzonych kontroli	4 844	4 854	4 890	4 470	4 343
Liczba skontrolowanych pracodawców	3 683	3 680	3 596	3 370	3 381
Liczba pracowników w kontrolowanych podmiotach	184 447	193 755	242 311	182 686	216 987
- kobiet	73 188	83 587	120 070	74 779	74 575
- młodocianych	1 557	1 616	1 760	1 165	1 228
Liczba wydanych decyzji ogółem	15 358	18 551	18 040	19 185	17 307
Liczba decyzji na piśmie	9 199	10 951	13 766	10 704	9 235
Liczba decyzji wstrzymania prac	433	439	481	420	380
Liczba decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn	480	524	609	545	571
Liczba decyzji skierowania do innych prac	211	214	184	151	160
L. prac. skierowanych do innych prac	486	445	366	254	333
Liczba decyzji nakazujących wypłaty należnych świadczeń	368	308	418	419	314
Kwota należnych świadczeń (w mln zł.)	5,190	5,582	7,150	7,058	6,552
Liczba poleceń	175	648	773	1 057	1 113
Liczba wystąpień	3 040	3 182	3 220	3 033	2 950
Liczba wniosków	15 257	16 147	15 022	14 238	13 475
dotyczących stosunku pracy	4 415	4 642	4 832	4 938	4 476
dotyczących czasu pracy	2 023	2 286	2 164	2 162	2 135
dotyczących świadczeń i wynagrodzeń	1 522	1 812	1 666	1 402	1 240
dotyczących przygotowania do pracy	1 911	2 303	1 882	1 428	1 461
dotyczących innych zagadnień bhp	3 039	2 815	3 016	2 340	2 765
dotyczących urlopów	479	289	376	430	407
Liczba mandatów karnych	841	888	887	911	831
Liczba wykroczeń	2 540	2 660	2 732	2 769	2 501
Kwota nałożonych grzywn w mandatach (w mln zł.)	1,030	1,053	1,065	1,085	0,985
Liczba wniosków do sądu	171	196	201	191	167
Liczba wykroczeń we wnioskach do sądu	560	638	572	543	474

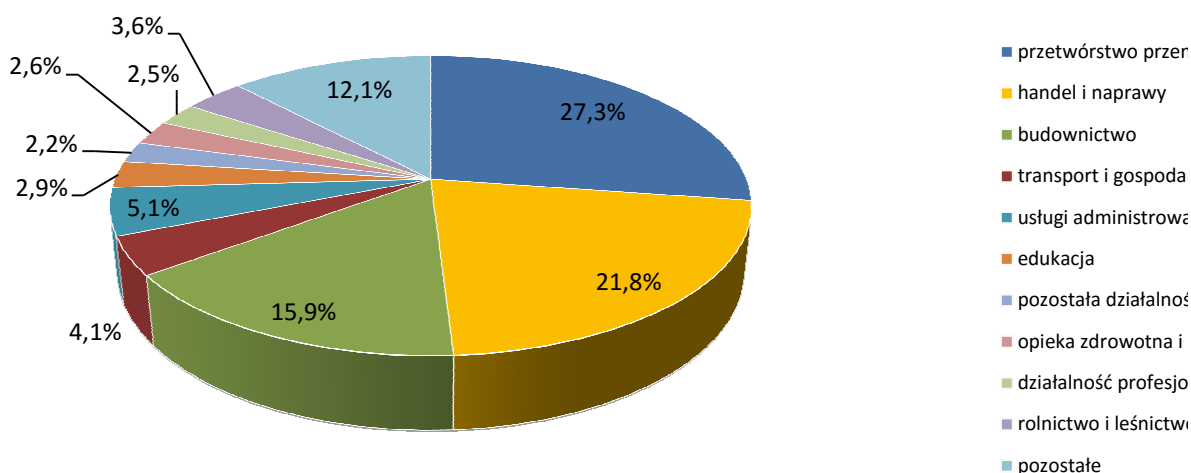
W 2015 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy przeprowadzili 4 343 kontrole w 3 381 podmiotach gospodarczych, obejmując swoimi czynnościami 216 987 pracujących. Prawie 80% kontroli prowadzono w podmiotach zatrudniających do 50 pracowników, niecałe 15% w podmiotach o zatrudnieniu do 249 pracowników, a 5,6% w dużych zakładach, gdzie pracuje 250 i więcej zatrudnionych.

Strukturę przeprowadzonych kontroli wg branż przedstawiono poniżej. Podobnie jak w roku ubiegłym, co czwarta kontrola prowadzona była w zakładach przetwórstwa przemysłowego, a co piąta - w zakładach zajmujących się handlem i naprawami. Około 700 kontroli przeprowadzono w budownictwie, co stanowi 15,9% ogólnej liczby kontroli prowadzonych w 2015 r.

Struktura przeprowadzonych kontroli (wg wielkości zatrudnienia)

Struktura przeprowadzonych kontroli (wg branż)

Decyzje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy

W związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli naruszeniami przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy inspektorzy wydali 17 307 decyzji (w 2014 r. 19 185 decyzji), w tym 8 065 ustnych i 7 wpisanych do książki budowy. W ramach sprawowanego nadzoru w 380 przypadkach wydano decyzje o wstrzymaniu prac, a w 160 przypadkach 333 pracowników skierowano do innych prac. Wstrzymano eksploatację 571 maszyn i zakazano wykonywania prac w 22 przypadkach.

Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia lub innego świadczenia

W wyniku działalności kontrolnej w 2015 r. inspektorzy pracy wydali 314 decyzji nakazujących wypłatę wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. Decyzje te dotyczyły należności dla 4 319 pracowników na łączną kwotę ponad 6,5 mln zł.

Decyzje wydane*	2014	2015
Liczba decyzji wydanych	419	314
Liczba pracowników, których te decyzje dotyczyły	5 221	4 319
Kwota należności do wypłacenia pracownikom wskazana w decyzji inspektora pracy	7 058 231	6 552 815
Decyzje zrealizowane*		
Liczba decyzji zrealizowanych	240	152
Liczba pracowników, których dotyczyły decyzje zrealizowane	1 082	926
Kwota należności wypłaconych	993 699	1 353 064

Odwołania od decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy

W 2015 r. wniesiono 30 odwołań od decyzji organów PIP Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy. Nie zaskarżono żadnej decyzji wydanej w I instancji przez Okręgowego Inspektora Pracy: odwołania dotyczyły wyłącznie decyzji inspektorów pracy. Organy I instancji wydały 9 decyzji samokontrolnych, uchylając (w 2 przypadkach) lub zmieniając (w 7 przypadkach) swe rozstrzygnięcia. 20 odwołań rozstrzygnął organ II instancji w 2015 r., jedno pozostało do końca roku nierozstrzygnięte. W 4 przypadkach przedmiotem odwołania były decyzje płacowe, w 16 - rozstrzygnięcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, zaskarżono także 1 decyzję odmawiającą prolongaty terminu wykonania nakazu. W całości uchylono 1 rozstrzygnięcie płacowe oraz 2 z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, a postępowania I instancji zostały umorzone. W wyniku przeprowadzonych postępowań odwoławczych OIP utrzymał w mocy 3 decyzje dotyczące wypłacenia pracownikom świadczeń pieniężnych, 9 nakładających obowiązki z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy i 1 odmawiającą przedłużenia terminu wykonania

nakazu. W 2 przypadkach organ odwoławczy uchylił zaskarżone decyzje w całości i rozstrzygnął sprawy co do istoty. Obydwa dotyczyły rozstrzygnięć z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. 2 decyzje nakładające obowiązki z zakresu bhp zostały uchylone w całości i przekazane do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji. W 2015 r. uruchamiane były także nadzwyczajne tryby wzruszenia decyzji. Inspektorzy pracy wydali 237 decyzji w sprawie uchylenia (8 przypadków) lub zmiany (205 przypadków) decyzji ostatecznych. W 86 przypadkach stwierdzono wygaśnięcie decyzji. Okręgowy Inspektor Pracy stwierdził nieważność 6 decyzji inspektorów pracy.

Skargi na decyzje organów Państwowej Inspekcji Pracy

W 2015 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy wniesiono 8 skarg na rozstrzygnięcia Okręgowego Inspektora Pracy. Pracodawcy zaskarżyli: 3 decyzje nakazujące wypłatę wynagrodzeń, 2 postanowienia w sprawie zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym, 3 postanowienia w sprawie sprzeciwu wobec czynności kontrolnych. Sąd do końca roku rozpatrzył wszystkie skargi. Sąd oddalił 3 skargi na decyzje w sprawie wypłacenia pracownikom świadczeń oraz 2 skargi w sprawie zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym i 3 skargi na postanowienia w przedmiocie kontynuowania czynności kontrolnych odrzucił jako niedopuszczalne. WSA rozpatrzył ponadto 7 skarg wniesionych w roku 2014. Spośród nich 3 dotyczyły postanowień o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia, 2 – postanowień w sprawie sprzeciwu wobec czynności kontrolnych, 1 – decyzji w sprawie wypłacenia świadczeń ze stosunku pracy, 1 – postanowienia w sprawie zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym.

Obie skargi dotyczące sprzeciwu wobec czynności kontrolnych zostały odrzucone. Skargi w sprawie nałożenia grzywien w celu przymuszenia zostały oddalone. W sprawie skargi w przedmiocie zarzutów w postępowaniu egzekucyjnym sąd umorzył postępowanie jako bezprzedmiotowe. Skarga w sprawie nakazu wypłaty wynagrodzeń została oddalona. Naczelny Sąd Administracyjny rozpatrzył 8 spośród 11 skarg kasacyjnych wniesionych przez jedno z przedsiębiorstw z Torunia w 2014 r. od wyroków WSA, dotyczących 1 nakazu płatniczego. Wszystkie skargi zostały oddalone. Podobnie jak w latach ubiegłych, liczba skarg na decyzje i postanowienia Okręgowego Inspektora Pracy utrzymuje się na niskim poziomie. Nie zaskarżono ani jednej decyzji nakładającej obowiązki z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, maleje również liczba skarg na rozstrzygnięcia płacowe. Nowym zjawiskiem jest zaskarżanie do WSA rozstrzygnięć dotyczących sprzeciwu od czynności kontrolnych. W 2015 r. sądy administracyjne nie uchyliły ani jednego zaskarżonego rozstrzygnięcia wydanego przez organy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy. Świadczy to o wysokiej jakości wydawanych środków prawnych.

Egzekucja administracyjna

W 2015 r. skierowano 89 upomnień do 62 pracodawców, którzy nie realizowali obowiązków wynikających z wydanych przez inspektorów pracy decyzji. Upomnienia dotyczyły następujących decyzji:

- 85 decyzji objętych upomnieniami dotyczyło obowiązków z zakresu bhp,
- 153 decyzje objęte upomnieniami dotyczyły obowiązków płacowych.

Po wydaniu upomnienia część pracodawców wykonała decyzje; zrealizowano:

- 27 upomnień dotyczących decyzji bhp,
- 13 upomnień dotyczących decyzji płacowych.

W wyniku upomnień doszło do realizacji części dotychczas niewykonanych decyzji, i tak:

- liczba decyzji zrealizowanych w wyniku upomnień dotyczących decyzji bhp – 45,
- liczba decyzji zrealizowanych w wyniku upomnień dotyczących decyzji płacowych – 36.

W celu doprowadzenia do realizacji decyzji wszczynano postępowanie egzekucyjne, tj. wystawiono tytuły wykonawcze:

- 3 dotyczące decyzji bhp,
- 31 dotyczących decyzji płacowych.

Na 2 tytuły wykonawcze pracodawcy wnieśli zarzuty, które nie zostały uwzględnione przez Okręgowego Inspektora Pracy. W dalszym toku postępowania nakładano grzywny w celu przymuszenia do realizacji obowiązków określonych decyzjami inspektorów pracy, tj. nałożono 34 grzywny w celu przymuszenia, na łączną kwotę 166 000 zł wobec 22 pracodawców z powodu niewykonania:

- 3 decyzji z zakresu bhp,
- 114 decyzji dotyczących wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy.

W związku z nałożonymi grzywnami w 5 przypadkach złożono zażalenie na postanowienie o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia. Zażalenie na nałożenie grzywny w celu przymuszenia wniosło 5 pracodawców. Strony wnosiły o uchylenie w całości zaskarżonych postanowień o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia z uwagi na niewykonalność obowiązku i umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie tytułu wykonawczego. Okręgowy Inspektor Pracy, rozpatrując zażalenia, stwierdził, że nie zasługują one na uwzględnienie i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienia.

W 2015 r. na prowadzone postępowanie egzekucyjne wpłynęły 2 zarzuty skierowane przez jedną spółkę. Podniesione przez stronę zarzuty dotyczyły zasadności wszczęcia postępowania przez organ egzekucyjny ze względu na utratę statusu pracodawcy. Inspektor pracy przeanalizował sprawę i uznał, że zaistniały przesłanki do stwierdzenia bezprzedmiotowości decyzji administracyjnych, co skutkowało brakiem zasadności dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Biorąc pod uwagę fakt, że decyzje objęte postępowaniem egzekucyjnym stały się bezprzedmiotowe, postępowanie egzekucyjne umorzono.

W 2015 r. umorzono 20 postępowań egzekucyjnych oraz 3 grzywny w celu przymuszenia, a w jednym przypadku odmówiono umorzenia grzywny. Umorzenia 3 grzywien w celu przymuszenia dokonano z uwagi na wykonanie obowiązków przez zobowiązanych. Jeden z pracodawców, który złożył wniosek o umorzenie grzywny, nie wykonał obowiązków wynikających z tytułu wykonawczego, w związku z czym odmówiono umorzenia. Ponadto w 2015 r. umorzono 20 postępowań egzekucyjnych. Umorzenia dotyczyły w 3 przypadkach postępowań wszczętych w 2012 r., w 7 - postępowań wszczętych w 2013 r., w 5 - postępowań rozpoczętych w 2014 r. i w 5 - postępowań wszczętych w 2015 r. Przyczynami umorzenia postępowania egzekucyjnego było umorzenie postępowań przez urzędy skarbowe ze względu na bezskuteczność czynności (dotyczyło to 7 przypadków). W 4 przypadkach postępowanie egzekucyjne zostało umorzone z urzędu w związku z utratą przez stronę statusu pracodawcy i w jednym przypadku - w związku z wykreśleniem przedsiębiorcy z rejestru CEiDG. Ponadto w 3 sprawach ogłoszona została upadłość spółek, co skutkowało uchyleniem wcześniejszych czynności. W 5 przypadkach umorzono postępowanie w związku z przedawnieniem roszczeń pracowniczych.

W 2015 r. skierowano 59 tytułów wykonawczych na łączną kwotę 83 934,40 zł dotyczących grzywien w celu przymuszenia, kosztów wystawienia postanowienia oraz upomnień. Urzędy skarbowe wyegzekwowały symboliczną kwotę należności 35,98 zł tytułem kary transportowej, na którą wystawiono tytuł wykonawczy w wysokości 13 500,00 zł. Tymczasem koszty postępowania egzekucyjnego, którymi został obciążony urząd wyniosły 308,41zł. Łączna kwota należności będących obecnie w egzekucji urzędów skarbowych wynosi 132 599,62 zł. Urzędy skarbowe na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ściągają należności w znikomym stopniu. Przyczyn tego stanu należy upatrywać w bardzo trudnej sytuacji podmiotów gospodarczych, w stosunku do których prowadzona jest egzekucja. Na tym etapie bowiem firmy nie prowadzą już działalności, znajdują się w stanie bankructwa, a jednocześnie nie zgłaszają wniosku o ogłoszenie upadłości czy likwidacji.

W związku z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy o transporcie drogowym w 2015 r. nałożono 16 kar transportowych na łączną kwotę 73 700,00 zł. Należności wpłacone przez zobowiązanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych wynoszą 57 430,00 zł. W związku z nieuiszczeniem jednej kary pieniężnej przewidzianej w ustawie o transporcie drogowym, wystawiono jedno upomnienie. Ze względu na brak reakcji pracodawcy, kara transportowa została przekazana do egzekucji skarbowej.

Wystąpienia Inspektorów Pracy

Pod adresem kontrolowanych pracodawców inspektorzy pracy skierowali w 2015 r. 2 950 wystąpień zawierających łącznie 13 475 wniosków o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Najwięcej, bo 5 143 wnioski dotyczyły nieprawidłowości w sferze stosunku pracy. Wśród nich ponad 35% odnosiło się do naruszenia przepisów w zakresie prowadzenia akt osobowych, 19% wniosków z tego obszaru dotyczyło niepoinformowania pracowników w wymaganym terminie o warunkach zatrudnienia.

Druga najliczniejsza grupa nieprawidłowości regulowanych w wystąpieniach obejmuje zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy (2 523 wniosków). Wśród nich wnioski najczęściej dotyczyły nieprawidłowości przy rejestracji wypadków przy pracy. Trzecim obszarem najliczniejszych nieprawidłowości regulowanych w wystąpieniach jest czas pracy, którego dotyczyły 2 204 wnioski. W tej grupie najczęściej – 518 razy – kierowano do pracodawców wnioski dotyczące ewidencji czasu pracy.

Polecenia

W 2015 r. inspektorzy pracy korzystali z uprawnienia do wydawania ustnych poleceń dotyczących nieprawidłowości, które można usunąć w trakcie kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu. Ogółem wydano 1 113 poleceń 630 pracodawcom. Polecenia najczęściej – w 667 przypadkach – dotyczyły nieprawidłowości w zakresie stosunku pracy, przede wszystkim uchybień co do prowadzenia akt osobowych pracowników, 242 polecenia dotyczyły wypłacenia wynagrodzeń i innych świadczeń. W wyniku wydania ww. poleceń 1 657 pracownikom wypłacono kwotę w wysokości 1 164 085 zł.

Kontrole zakończone odebraniem oświadczenia od podmiotu kontrolowanego

Nowelizacja ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy z dnia 8.08.2011 r. wprowadziła w dodanym art. 37a możliwość odstąpienia, w uzasadnionych przypadkach, od stosowania środków prawnych podczas kontroli i odebrania oświadczenia od podmiotu kontrolowanego. W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy inspektorzy pracy, korzystając z tego uprawnienia, odstąpili od wydania środków prawnych podczas kontroli 17 podmiotów i odebrali oświadczenia o terminie usunięcia stwierdzonych uchybień. Wśród kontrolowanych podmiotów, od których odebrano oświadczenia są zakłady z różnych branż, w tym budowlanej (4 zakłady), po 3 firmy zajmujące się przetwórstwem przemysłowym, handlem oraz świadczące usługi gastronomiczne. Pozostałe podmioty prowadziły usługi leśne (2 zakłady) i transportowe (1 zakład), a także usługi medyczne (1 zakład). Pod względem ilości zatrudnionych pracowników 82% (14 podmiotów) ogółu kontrolowanych zakładów stanowiły małe firmy, zatrudniające do 9 pracowników, a pozostali 3 pracodawcy zatrudniali od 10 do 49 pracowników. W kontrolowanych zakładach, od których odebrano oświadczenie w 2015 r., pracę wykonywało 134 zatrudnionych, z czego 74 w ramach stosunku pracy, w tym 27 kobiet. Nieprawidłowości, jakie stwierdzano podczas kontroli dotyczyły głównie kwestii związanych z dokumentacją pracowniczą, ewidencją czasu pracy, przydziału odzieży i obuwia roboczego, oświadczeniem dotyczącym systemu i rozkładu czasu pracy czy zapewnieniem właściwych warunków higieniczno-sanitarnych pracownikom.

W celu dokonania oceny skuteczności oddziaływania na pracodawców mechanizmu odbierania oświadczeń, zamiast stosowania środków prawnych, przeprowadzono kontrole sprawdzające usunięcie uchybień wymienionych w oświadczeniu. Kontrole takie przeprowadzono u 15 podmiotów w wyniku, których w stosunku do 5 podmiotów skierowano środki prawne w postaci decyzji i wystąpień. Wydano łącznie 16 decyzji oraz 10 wniosków w wystąpieniu. Nie wszystkie wydane środki dotyczyły nieprawidłowości stwierdzonych w toku pierwszych podjętych kontroli zakończonych oświadczeniem, jednakże każda z 5 kontroli zakończonych wydaniem środków prawnych potwierdziła niewykonanie choćby części z nich. Kontrole sprawdzające wykazały, że co trzeci pracodawca nie wykonał zobowiązania odnośnie do usunięcia uchybień stwierdzonych w toku pierwszej kontroli. Może to wskazywać na lekceważenie obowiązków nałożonych przepisami prawa pracy. Inspektorzy pracy również sceptycznie podchodzą do stosowania art.37a ustawy o PIP, a tym samym kontrole zakończone oświadczeniem stanowią ułamek wszystkich kontroli prowadzonych w 2015 r.

Postępowanie w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową

W okresie od dnia 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ujawniono popełnienie 3 872 wykroczeń. Konsekwencją stwierdzonych wykroczeń było:

- sporządzenie 167 wniosków o ukaranie, zawierających 474 wykroczeń,
- nałożenie 831 grzywien w drodze mandatu karnego zawierających 2 501 wykroczeń,
- zastosowano również środki oddziaływania wychowawczego w 526 przypadkach wobec winnych 900 wykroczeń.

Najczęściej ujawniane wykroczenia dotyczyły sfery bezpieczeństwa i higieny pracy (art. 283 k.p.) – 2 315 (tj. 59,79% ogółu wykroczeń). Należały do nich: brak szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, brak profilaktycznych badań lekarskich, brak instrukcji oraz niewykonanie podlegających wykonaniu nakazów inspektora pracy. Następną grupą naruszeń dotyczyła niewypłacania świadczeń pracowniczych, nieudzielania urlopów wypoczynkowych, niewydania świadectwa pracy (art. 282 k.p.) – 696 (tj. 17,98%). Ostatnią grupą to wykroczenia związane z nieprzestrzeganiem przepisów o czasie pracy (art. 281 k.p.) – 615 (tj. 15,89% ogółu wykroczeń). W okresie od dnia 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2015 r. skierowano do sądów 167 wniosków o ukaranie, zawierających 474 wykroczeń. Sądy rozpoznały 80 spraw (dotyczyły spraw wniesionych do sądu w 2015 r.), wymierzając w postępowaniu zwyczajnym 1 karę grzywny na kwotę 600 zł oraz odstąpiły od wymierzenia kary w 2 sprawach. W formie wyroków nakazowych rozpoznano 77 spraw, wymierzając 74 grzywny na kwotę 158 600 zł

i 3 kary nagany. W wyniku wniesionych do sądu sprzeciwów w 18 sprawach wymierzono 8 grzywn na kwotę 10 000 zł, uznano obwinionego winnym i odstąpiono od wymierzenia kary w 4 sprawach. Wymierzono 3 kary nagany, umorzono postępowanie w 2 sprawach i uniewinniono 1 obwinionego. Łączna kwota wszystkich zasądzonych grzywn wyniosła 169 220 zł. Do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, Wydziału IV Karnego-Odwoławczego, wniesiono 2 zażalenia na postanowienia umarzające postępowanie w sprawach o wykroczenia. Sąd II instancji uwzględnił oba zażalenia, uchylił rozstrzygnięcia Sądu I instancji i skierował sprawy do ponownego rozpoznania.

Liczba wykroczeń zawartych we wnioskach o ukaranie

Katalog wykroczeń	Liczba wykroczeń we wnioskach	%
art. 281	36	7,6
art. 282	159	33,8
art. 283	169	35,9
art. 119 Ust. O pr. Zatr.	1	0,2
art. 120 Ust. O pr. Zatr.	12	2,5
art. 121 Ust. O pr. Zatr.	5	1,1
art. 122 Ust. O pr. Zatr.	89	18,9
ogółem	471	100,0

Sąd rozpoznał również 35 spraw wniesionych w 2014 r. W postępowaniu zwyczajnym rozpoznano 4 sprawy, wymierzając 1 karę grzywny w wysokości 3 100 zł, 1 karę nagany i uniewinniając 2 obwinionych. W formie wyroków nakazowych rozpoznano 31 spraw, wymierzając 31 kar grzywny na kwotę 57 010 zł. W wyniku wniesionych do sądu sprzeciwów w 20 sprawach wymierzono 9 kar grzywny na kwotę 12 100 zł, uznano obwinionego winnym i odstąpiono od wymierzenia kary w 5 sprawach. Umorzono postępowanie w 2 sprawach oraz uniewinniono 4 obwinionych. Łączna kwota zasądzonych grzywn wyniosła 72 210 zł. Do Sądu II instancji wniesiona została 1 apelacja przez obwinionego. Sąd odwoławczy uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Ze względu na przedawnienie karalności Sąd I instancji umorzył postępowanie w sprawie. W roku 2015 r. inspektorzy pracy nałożyli 831 grzywn w drodze mandatu karnego. Liczba wykroczeń, za które stosowano postępowanie mandatowe, wynosiła ogółem 2 501.

Liczba wykroczeń zawartych w mandatach

Katalog wykroczeń	Liczba wykroczeń w mandatach	%
art. 281	437	17,4
art. 282	349	13,9
art. 283	1701	68,0
ustawa o ZFŚS	7	0,3
art. 119 Ust. o pr. zatr.	5	0,2
art. 19 Ust. o inf. pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsult.	1	0,1
ustawa o SIP	1	0,1
Ogółem	2501	100,0

Nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego w trybie „recydywy” w wysokości 3 000 i 5 000 zł, a kwota grzywn nałożonych w drodze wszystkich postępowań mandatowych wyniosła 985 300 zł. W 2015 r. nie wniesiono do sądu wniosków o uchylenie nałożonej grzywny w drodze mandatu karnego.

W okresie sprawozdawczym w trybie art. 41 Kw. zastosowano środki oddziaływania wychowawczego w 526 przypadkach dotyczących 900 wykroczeń. Środki oddziaływania wychowawczego inspektorzy pracy stosowali przy stwierdzeniu drobnych naruszeń z zakresu przepisów prawa pracy i bezpieczeństwa i higieny pracy takich, jak np. nieprawidłowe ustalenie wysokości ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy. Wśród nieprawidłowości usuniętych w toku kontroli, w zakresie bhp, znalazły się: zniszczone, nieczytelne instrukcje, brak instrukcji (w pojedynczych przypadkach), zastawione przejścia czy niezgłoszenie przez bezrobotnego faktu podjęcia pracy zarobkowej. Podstawową przesłanką stosowania tych środków był ich charakter (drobne naruszenia, niska szkodliwość społeczna) i niezwłoczne usunięcie nieprawidłowości – jeszcze w toku kontroli.

Zawiadomienia prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W ramach działalności kontrolno-nadzorczej inspektorzy pracy wniesli do prokuratur 32 zawiadomienia o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Zawiadomienia dotyczyły najczęściej następujących przestępstw:

- w 9 przypadkach zawiadomiono prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa opisanego w art. 225 § 2 kodeksu karnego: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (...), kto osobie uprawnionej do kontroli w zakresie inspekcji pracy lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonywanie czynności służbowej”,
- w 8 przypadkach - z art. 160 § 1 kodeksu karnego: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (...), kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”,
- w 4 przypadkach - z art. 220 § 1 kodeksu karnego: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (...) kto, będąc odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”.

Pozostałe zawiadomienia dotyczyły stanów faktycznych, które równocześnie wyczerpywały znamiona kilku przestępstw np. art. 225 § 2 i 218 § 1a, kodeksu karnego, art. 225 § 2 i art. 219 k.k., art. 218 § 1a i art. 270, art. 219, 270 k.k., 221, 286 k.k. oraz art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy o związkach zawodowych tj.:

- złośliwe i uporczywe naruszanie prawa pracownika wynikającego ze stosunku pracy,
- udaremnienie lub utrudnienie kontroli,
- naruszanie przepisów prawa o ubezpieczeniach społecznych poprzez niezgłoszenie, nawet za zgodą zainteresowanego, wymaganych danych albo zgłoszenie nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość,
- podrabianie dokumentu lub używanie takiego dokumentu jako autentycznego,
- niezawiadomienie w terminie właściwego organu o wypadku przy pracy lub chorobie zawodowej albo niesporządzenie lub nieprzedstawianie wymaganej dokumentacji,
- utrudnianie wykonywania działalności związkowej prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy.

Prokuratury wszczęły postępowania w 23 przypadkach, które dotyczyły zawiadomień skierowanych do prokuratury w 2015 r. W 22 przypadkach prokuratura przysłała pisemną informację dotyczącą wszczęcia śledztwa lub dochodzenia - 17 informacji dotyczyło zawiadomień z 2015 r., a 5 - zawiadomień z 2014 r. W 2 przypadkach prokuratury odmówili wszczęcia postępowania. W 2015 r. wniesiono 3 zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania. Prokuratura nie uwzględniła zażaleń inspektora pracy na umorzenie postępowania i przekazała zażalenia wraz z aktami sprawy do sądu. W 2015 r. wniesiono również 8 zażaleń na postanowienie o umorzeniu postępowania, które dotyczyły zawiadomień z 2014 r. W 2 przypadkach prokuratura przesała do sądu wnioski o warunkowe umorzenie postępowania (jedno dotyczyło zawiadomienia z 2015 r., drugie – zawiadomienia z 2014 r.). Umorzonych zostało 16 postępowań (8 dotyczyło zawiadomień z 2015 r., 7 - zawiadomień z 2014 r. oraz 1 - zawiadomienia z 2013 r.). W 2015 r. były również 2 przypadki umorzenia postępowania po zażaleniu inspektora pracy i dotyczyły one zawiadomień z 2014 r. W 2015 r. sądy wydały 11 wyroków. W stosunku do zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa skierowanych do prokuratury w 2015 r. zapadł 1 wyrok. Sześć wyroków dotyczyło zawiadomień do prokuratury z 2014 r., a 4 wyroki dotyczyły zawiadomień z 2013 r. Sądy orzekły m.in.: kary pozbawienia wolności w zawieszeniu, grzywny, warunkowe umorzenia, uniewinnienie.

Skargi i wnioski

W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy w wyniku 1 916 kontroli rozpatrywali zasadność 2 890 skarg. Spośród wszystkich badanych skarg stwierdzono 720 skarg zasadnych, 430 częściowo zasadnych i 928 skarg bezzasadnych. W przypadku 428 skarg nie można było ustalić przedmiotu skargi, a w przypadku 411 skarg brak było przedmiotu skargi zgodnie z właściwością organów PIP.

Rozpatrując zgłoszone skargi, inspektorzy pracy zbadali łącznie 4 757 problemów z zakresu prawa pracy oraz technicznego bezpieczeństwa i higieny pracy, z czego 2 198 bezzasadnych i 1 847 zasadnych. Pozostałe problemy, bądź nie możliwe do ustalenia, bądź sprawy w toku – rozpoczęte pomiędzy styczniem a grudniem 2015 r.

Podobnie jak w latach poprzednich, podstawowym przedmiotem składanych skarg były problemy związane z niewypłaceniem, bądź nieterminowym wypłaceniem należności pieniężnych ze stosunku pracy, w tym także niewypłaceniem wynagrodzenia za nadgodziny. Dość często dochodzi również do naruszania przepisów o czasie pracy, w tym właściwego prowadzenia ewidencji czasu pracy i zapewnienie pracownikom wymaganych odpoczynków. Z jednej strony przyczyną zaległości płacowych wynikają z braku płynności finansowej, z drugiej zaś tworzone jest swoiste „prawo pracodawcy”, pozbawiające pracowników należnych świadczeń. Drugim w kolejności problemem jest niepotwierdzanie na piśmie przez pracodawców umów o pracę i niewydawanie świadectw pracy. Może to wskazywać na zamiar odstępowania części pracodawców od legalizacji zatrudnienia. Istotne miejsce zajmuje problematyka naruszania przez pracodawców przepisów o czasie pracy. Brak należytej staranności po stronie pracodawców w prowadzeniu dokumentacji z tego zakresu oraz dowolność w interpretowaniu przepisów prawa w wielu przypadkach narusza podstawowe gwarancje pracownicze.

Najczęściej badane problemy będące przedmiotem zgłaszanych skarg

Przedmiot badanych skarg	Odsetek badanych problemów	Czego problem najczęściej dotyczył
Wynagrodzenie za pracę	33,7%	Niewypłacenie i nieterminowe wypłacenie wynagrodzenia, niewypłacenie wynagrodzenia za nadgodziny, niewypłacenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy
Stosunek pracy	19%	Brak potwierdzenia na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę,
Czas pracy	9,2%	Nieprowadzenie i nierzetelne prowadzenie ewidencji czasu pracy, zatrudnianie pracowników powyżej przeciętnie 5 dni w tygodniu w przyjętym okresie rozliczeniowym, zatrudnianie pracowników z naruszeniem przepisów o odpoczynkach
Legalność zatrudnienia	7,4%	Niezgłoszenie, bądź nieterminowe zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego osoby zatrudnionej, bądź osoby wykonującej inną pracę zarobkową, niedopełnienie obowiązku opłacania, bądź nieopłacanie w terminie składek na Fundusz Pracy,
Przygotowanie do pracy	4,7%	Brak lub niewłaściwie przeprowadzone badania lekarskie wstępne, okresowe lub szkolenia pracowników wstępne – instruktaż ogólny i stanowiskowy
Warunki pracy	4%	Niedostarczenie przez pracodawcę odzieży i obuwia roboczego,
Inne problemy z zakresu bhp	2,6%	Nieprzystąpienie niezwłocznie przez zespół powypadkowy do ustalenia przyczyn i okoliczności wypadku przy pracy, brak protokołu powypadkowego, inne nieprawidłowości w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy

Powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy

Inspektorzy pracy działający zgodnie z właściwością miejscową Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. wniosli 15 powództw na rzecz 15 osób, z czego na podstawie umowy zlecenie pracę świadczyło 7 osób, na podstawie umów o dzieło – 4 osoby, natomiast 4 osoby wykonywały pracę bez żadnej umowy na piśmie. Wytoczone powództwa były skierowane przeciwko 8 pracodawcom:

4 pracodawców powierzało pracę osobom na podstawie umowy zlecenie, 2 – na podstawie umowy o dzieło, 2 - powierzało pracę bez jakiegokolwiek umowy na piśmie. W postępowaniu przed sądami pracy w 2015 r. zapadły następujące rozstrzygnięcia:

- 4 wyroki ustalające istnienie stosunku pracy, w tym 3 prawomocne (w zakresie 12 powództw na rzecz 12 osób),
- 5 ugód sądowych ustalających stosunek pracy wobec 5 osób, inne świadczenia w tym wydanie świadectw pracy, wypłaty wynagrodzenia nie były przedmiotem ugód sądowych,
- 2 umorzenia postępowania w związku z cofnięciem powództwa przez inspektora pracy - dotyczy 2 powództw, na rzecz 2 osób,
- 6 umorzeń postępowania w związku z zawarciem ugód sądowych - dotyczy 6 powództw na rzecz 6 osób.

W wyniku czynności kontrolnych inspektorzy pracy skierowali wobec 104 pracodawców wystąpienia w sprawach o ustalenie stosunku pracy oraz wydali wobec 38 podmiotów 44 polecenia, (wykonane w całości w czasie kontroli). Z analizy dokumentacji i danych statystycznych wynika, że 61 pracodawców zrealizowało zalecenia inspektorów pracy. Skierowane wystąpienia zawierały 113 wniosków, ich realizacją objęto 276 osób. W zakresie wykonanych 44 poleceń, ochroną prawną objęto 138 pracowników. Inspektorzy pracy w wyniku ujawnionych naruszeń art. 281 pkt. 1 k.p. wszczęli postępowania mandatowe wobec 28 podmiotów na łączną kwotę 31 400 zł. Wszczęto również postępowania w sprawach o wykroczenia i skierowano 6 wniosków o ukaranie do sądów karnych wobec 6 podmiotów. Sądy rejonowe orzekły kary grzywny w łącznej wysokości 4 000 zł. Inspektorzy pracy zastosowali ponadto wobec winnych naruszeń art. 281 pkt.1 k.p.. środki wychowawcze – 5 pouczeń i 2 ostrzeżenia. Innych postępowań nie prowadzono w tym zakresie.

Analiza skarg i wniosków dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu i mobbingu

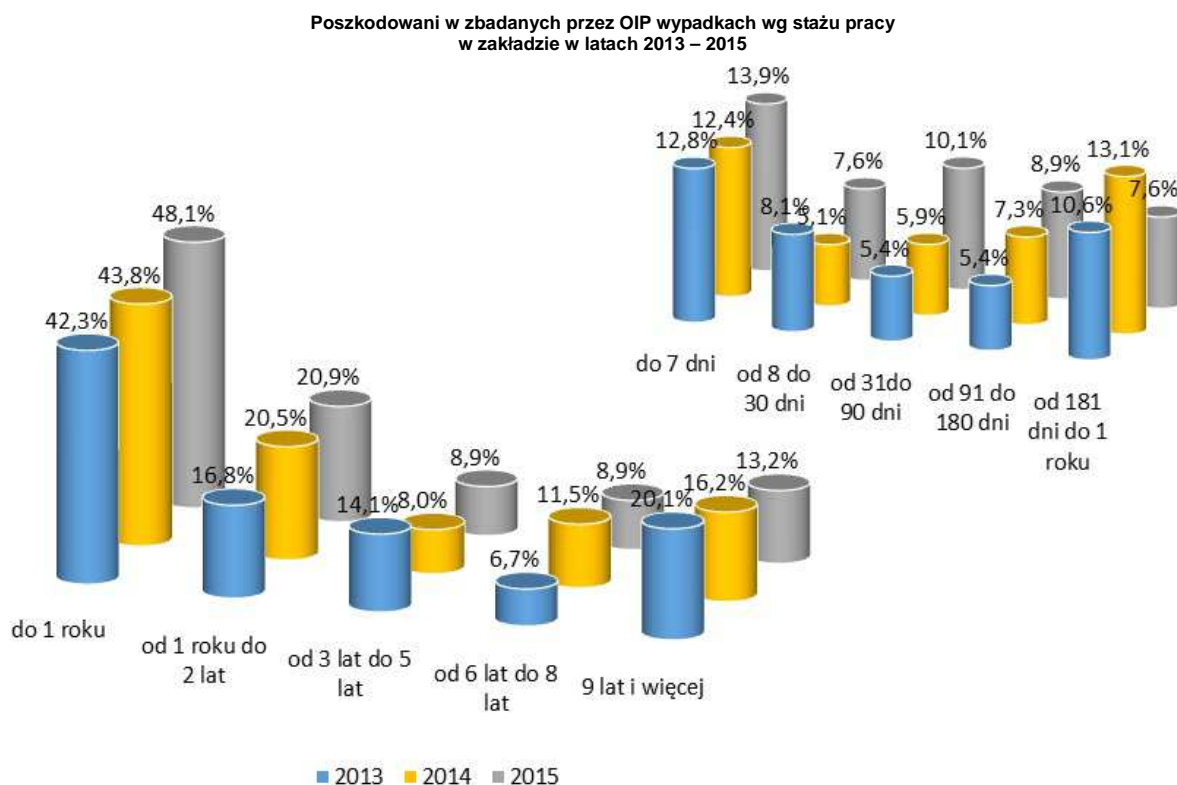
W roku sprawozdawczym 2015 wpłynęło 29 skarg dotyczących dyskryminacji i 95 skarg dotyczących mobbingu, z czego w przypadku dyskryminacji 15 skarg okazało się zasadnych, zaś 10 skarg bezzasadnych. W przypadku mobbingu – 10 zasadnych i 62 skargi bezzasadne. W pozostałych przypadkach - brak przedmiotu, bądź brak informacji z uwagi na przekazanie spraw do innych okręgów. Problematyka dyskryminacji była badana w toku 23 kontroli, a mobbingu w toku 81 kontroli. Nie ujawniono skarg dotyczących molestowania.

Tematyka zgłaszanych spraw dotyczyła głównie dyskryminacji przy kształtowaniu wynagrodzenia za pracę lub innych warunków zatrudnienia. Na 18 skarg 15 skarg uznano jako zasadne. Częściowo wynikało to z realizowanego w okręgu tematu 721. W przypadku mobbingu na 95 skarg, w 10 potwierdzono ich zasadność, przy czym problem głównie sprowadzał się do braku opracowania i wdrożenia przez pracodawcę określonych procedur antymobbingowych.

Badanie okoliczności i przyczyn ciężkich, śmiertelnych i zbiorowych wypadków przy pracy

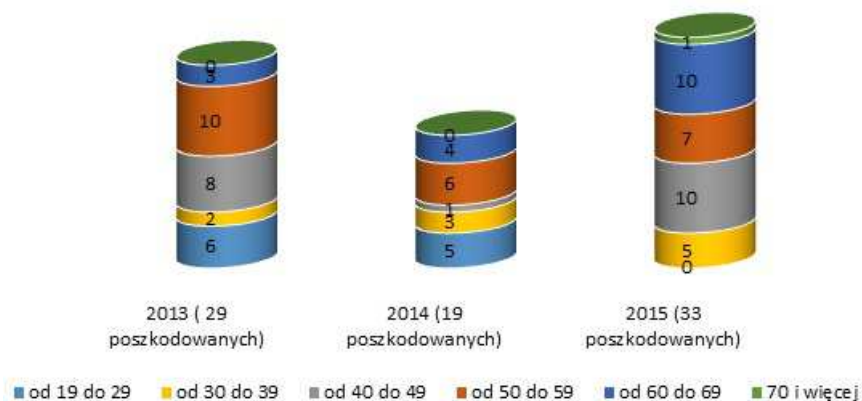
W 2015 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy **zgłoszono** w sumie 188 wypadków, w tym 4 zdarzenia potencjalnie wypadkowe oraz 2 wypadki osób niepodlegających ubezpieczeniu wypadkowemu. W 24 przypadkach decyzją Okręgowego Inspektora Pracy nie podjęto czynności kontrolnych z uwagi na charakter wypadku (wypadki komunikacyjne lub nagle wypadki medyczne niezwiązane z warunkami wykonywania pracy), a w 5 przypadkach ze względu na miejsce zaistnienia wypadku poza właściwością miejscową okręgu (sprawy badania okoliczności i przyczyn wypadków przekazano do innych OIP). W 16 przypadkach zdarzenia nie zostały uznane za wypadki przy pracy, a w 9 przypadkach na dzień 31.12.2015 roku kontroli nie zakończono

W 2015 r. inspektorzy pracy **zbadali** okoliczności i przyczyny 146 wypadków przy pracy (w tym 124 zaistniałe w 2015 r., 21 zaistniałych w 2014 r. i 1 zaistniały w 2013 r.). Na łączną liczbę zbadanych wypadków przy pracy składało się 138 indywidualnych i 8 zbiorowych. W wypadkach pojedynczych 33 stanowiły zdarzenia śmiertelne, 44 powodujące ciężkie obrażenia ciała oraz 61 lżejsze obrażenia. W wypadkach tych łącznie poszkodowanych zostało 158 osób, w tym 34 poniosły śmierć, 44 doznało ciężkich obrażeń ciała, a 80 - lżejsze obrażenia. Natomiast w wypadkach zbiorowych poszkodowanych zostało 20 osób, w tym 1 poniosła śmierć, a 19 doznało lekkich obrażeń.

Informacje o wypadkach Okręgowy Inspektor Pracy uzyskiwał od pracodawców, którzy wypełniali zapis art. 234 § 2 kodeksu pracy, a także od innych organów, takich jak: policja, prokuratura, pogotowie ratunkowe oraz innych okręgowych inspektoratów pracy i mediów. W zbadanych przez inspektorów pracy wypadkach poszkodowanych zostało 76 osób o stażu pracy w zakładzie nie dłuższym niż 1 rok (48,1% ogółu poszkodowanych), z których 22 to poszkodowani o stażu pracy do 7 dni (wśród nich 6 poniosło śmierć, 9 doznało ciężkich obrażeń ciała, a 7 lżejszych obrażeń). Największą liczbę poszkodowanych stanowiły osoby w przedziale wieku od 30 do 39 lat – 37 osób (23,4% ogółu poszkodowanych), w następnej kolejności od 19 do 29 lat – 35 osób (22,2%), od 40 do 49 lat – 35 osób (22,2%) od 50 do 59 lat – 32 osoby (20,3%), od 60 do 69 lat – 15 osób (9,5%). Natomiast najliczniejszą grupę pracowników, którzy w wyniku wypadku ponieśli śmierć – 11, to osoby w wieku od 40 do 49 lat. Ze względu na zajmowane stanowisko najczęściej poszkodowanych w wypadkach to operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych – 24 osoby (15,2% ogółu poszkodowanych), robotnicy budowlani i pokrewni – 23 osoby (14,6%), kierowcy i operatorzy pojazdów – 18 osób (11,4%), robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń – 16 osób (10,1%).

Poszkodowani śmiertelnie w zbadanych przez OIP wypadkach zaistniałych w latach 2013 – 2015 – wg wieku

W 2015 r. nastąpił wzrost liczby poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym do 34 wobec 19 tego typu zdarzeń mających miejsce w roku 2014. Należy podkreślić, że w 2014 r. spośród 19 osób, które poniosły śmierć, 1 zmarła podczas pracy w wyniku samoistnych schorzeń, a 5 zginęło w wypadkach komunikacyjnych. Natomiast w 2015 r. spośród 34 osób, które poniosły śmierć, 9 osób zmarło na skutek samoistnych schorzeń i podobnie jak w poprzednim roku 5 zginęło w wypadkach komunikacyjnych.

Należy podkreślić, że w 2015 r. nastąpił wzrost liczby poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym - głównie wskutek upadków z wysokości z 3 w 2014 r. do 9 w 2015 r.

Wyniki kontroli wskazują, że najczęściej wypadkom ulegają osoby o krótkim stażu pracy w danym zakładzie. W latach 2013 – 2015 odsetek poszkodowanych, pracujących do 1 roku w zakładzie kształtował się na poziomie prawie 45 %. Wśród przyczyn wypadków zaistniałych w tym okresie, w których poszkodowanych zostało 199 osób o stażu do 1 roku, znalazły się:

- brak urządzeń zabezpieczających np. przed dostępem do strefy niebezpiecznej lub niewłaściwe działanie urządzeń zabezpieczających, niewłaściwa eksploatacja, w tym niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego,
- niewłaściwe rozwiązania techniczne dotyczące elementów sterowniczych i sygnalizacji zagrożeń,
- brak nadzoru nad pracownikami oraz tolerowanie przez osoby sprawujące nadzór odstępstw od przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
- niedostarczenie instrukcji posługiwania się czynnikiem materialnym,
- brak szkoleń w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- lekceważenie zagrożenia (brawura, ryzykanctwo), nieznanomość przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności przez poszkodowanego.

Znaczna część tych przyczyn wynika z niedostatecznego przygotowania pracujących do pracy. Prawidłowe przygotowanie do pracy, obok budowania kultury pracy, wdrażania dobrych praktyk i motywowania do bezpiecznych zachowań, stanowi najważniejsze zadanie pracodawcy w zakresie prewencji wypadkowej. Istotne jest także ciągłe doskonalenie umiejętności bezpiecznego wykonywania pracy oraz właściwe podejście do ryzyka związanego z pracą.

W 2015 r. podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej wypadków zaistniało w następujących gałęziach gospodarki: przetwórstwo przemysłowe - 67 wypadków (45,9%) wszystkich wypadków, budownictwo - 26 wypadków (17,8%), handel i naprawy - 12 wypadków (8,2%), rolnictwo i leśnictwo - 7 wypadków (4,8%), transport i gospodarka magazynowa - 7 wypadków (4,8%), administracja publiczna i obrona narodowa - 4 wypadki (2,7%) i wytwarzanie energii - 3 wypadki (2,1%).

Na 67 wypadków zaistniałych w **przetwórstwie przemysłowym** składały się 64 wypadki pojedyncze, w tym 8 śmiertelnych, 24 ciężkie, 32 lekkie oraz 3 wypadki zbiorowe. W wypadkach tych poszkodowanych zostało 71 osób, w tym 8 poniosło śmierć, 24 odniosły ciężkie obrażenia ciała i 39 lżejsze obrażenia ciała. W **budownictwie** na łączną liczbę 26 wypadków składało się 25 wypadków pojedynczych, w tym 9 śmiertelnych, 7 ciężkich, 9 wypadków lekkich oraz 1 wypadek zbiorowy. W sumie w tych wypadkach poszkodowanych zostało 29 osób, w tym 9 zginęło na miejscu lub w wyniku doznanych urazów, 7 odniosło ciężkie i 13 lżejsze obrażenia ciała.

W **handlu i naprawach** na łączną liczbę 12 wypadków składało się 11 wypadków pojedynczych, w tym 1 śmiertelny, 2 ciężkie, 8 lekkich oraz 1 zbiorowy. W wypadkach tych poszkodowanych zostało 14 osób, w tym 1 poniosła śmierć, 2 odniosły ciężkie obrażenia ciała i 11 lżejsze obrażenia.

Najwięcej wypadków śmiertelnych zaistniało w budownictwie (9), przemyśle (8) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (5). Zdarzeniami bezpośrednio prowadzącymi do takich wypadków przy pracy były głównie: utrata kontroli nad maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, uszkodzenie, pęknięcie, ześlizgnięcie lub upadek czynnika materialnego oraz poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby - w tym z wysokości. Najwięcej osób, które w wyniku odniesionych obrażeń w wypadkach straciły życie pracowało w:

- **budownictwie** – ogółem 9 osób - 5 na terenie budowy podczas wykonywaniu robót remontowych i rozbiórkowych, 2 przy wykonywaniu robót związanych ze wznoszeniem budynków, 1 przy wykonywaniu prac związanych z czyszczeniem kręgów betonowych na placu magazynowym zakładu prefabrykacji oraz 1 podczas przewożenia na drodze publicznej żwiru samochodem ciężarowym z nacpeją,

- **w przetwórstwie przemysłowym** – ogółem 8 osób - 3 przy produkcji artykułów spożywczych oraz po 1 przy produkcji wyrobów z drewna i korka z wyłączeniem mebli, przy produkcji chemikaliów przy produkcji metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń, przy produkcji pojazdów, przyczep i naczep, przy produkcji wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych,
- **w transporcie i gospodarce magazynowej** – ogółem 5 osób, wszystkie w transporcie lądowym,
- **w rolnictwie i leśnictwie** – ogółem 4 osoby - 2 podczas prowadzenia upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, 2 w trakcie pozyskiwania drewna.

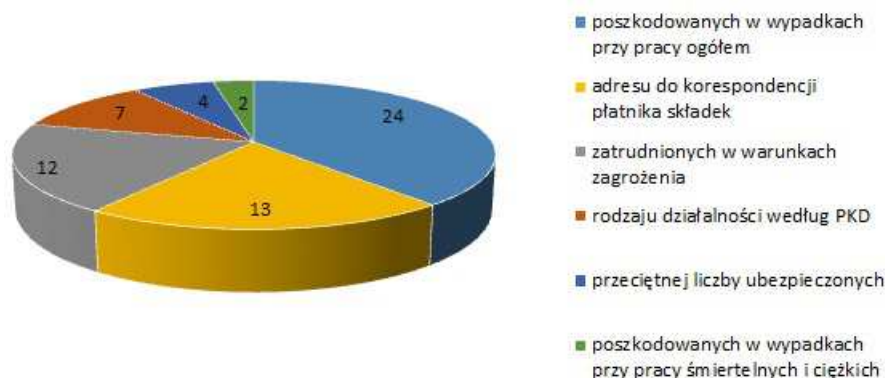
Badając okoliczności 146 wypadków przy pracy, inspektorzy pracy ustalili łącznie 637 przyczyn tych zdarzeń. Wśród nich dominującymi były przyczyny organizacyjne – 287 (45,0%) i przyczyny ludzkie – 284 (44,6%). Podobnie jak w latach poprzednich, najmniejsza liczba przyczyn związana była z wadami konstrukcyjnymi lub niewłaściwymi rozwiązaniami technicznymi, tzw. przyczyny techniczne – 66 (10,4%).

Kontrole sprawdzające poprawność wypełniania przez pracodawców informacji ZUS IWA

Na podstawie art. 35 ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, inspektorzy pracy sprawdzają w czasie kontroli prawidłowość danych w drukach ZUS IWA, służących do ustalenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych indywidualnej składki wypadkowej dla podmiotów, które zgłosiły do ubezpieczenia co najmniej 10 ubezpieczonych. W 2015 r. prawidłowość tych danych sprawdzono u 736 pracodawców zatrudniających łącznie 78 069 osób.

Inspektorzy pracy stwierdzili ogółem 83 przypadki podania do ZUS nieprawidłowych danych w 75 drukach ZUS IWA. W 45 przypadkach pracodawcy – płatnicy składek – w czasie trwania czynności kontrolnych inspektora pracy skorygowali nieprawidłowe dane oraz wysłali nową informację do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Najczęstsze nieprawidłowości zgłaszane do ZUS

Działania prewencyjne w obszarze wypadków przy pracy

Podobnie jak w latach ubiegłych, Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy prowadził działania prewencyjno - promocyjne mające na celu ograniczanie zagrożeń wypadkowych w różnych gałęziach gospodarki. Samodzielnie lub przy współdziałaniu innych organów nadzoru nad warunkami pracy zorganizowano wiele szkoleń, spotkań i konferencji. Powyższa działalność prowadzona była także poprzez stoiska informacyjne na targach i wystawach. Odbiorcami tych działań byli głównie pracodawcy, kadra kierownicza i pracownicy oraz służby bhp i społeczni inspektorzy pracy.

Jako przykłady powyższej działalności można wymienić:

- w ramach współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Bydgoszczy w dniu 23.04.2015 r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy odbyła się XVII Konferencja Naukowa pt. „Ochrona zdrowia pracujących”. Organizatorami konferencji byli: Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy Oddział Kujawsko - Pomorski, Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy oraz Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Bydgoszczy. Podczas konferencji między innymi przedstawiono zagrożenia wypadkowe przy obsłudze maszyn szczególnie niebezpiecznych,
- w drugim roku działalności powołanej przez Okręgowego Inspektora Pracy Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy, przeprowadzono 6 szkoleń. Wzięło w nich udział 207 społecznych inspektorów pracy zrzeszonych w Regionie Toruńsko-Włocławskim NSZZ „Solidarność”, Zarządzie Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność”, Krajowym Związku Zawodowym Ciepłowników, Związku Nauczycielstwa Polskiego, NSZZ Pracowników Wojska Inspektoratu Wsparcia SZ RP Polski Północnej i w Anwil S.A.,
- społeczni inspektorzy pracy oraz pracownicy służb bhp byli również adresatami warsztatów wypadkowych skierowanych do firm, w których w 2015 r. zarejestrowano wypadki lub zdarzenia potencjalnie wypadkowe. W 4 warsztatach wypadkowych udział wzięło 87 osób,
- w ramach programu „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa” odbyły się w kwietniu i czerwcu 2015 r. 2 szkolenia, w których uczestniczyło 40 pracodawców.
- z inicjatywy Okręgowego Inspektora Pracy w maju 2014 r. 8 firm budowlanych podpisało deklarację w sprawie Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie. Sygnatariusze Porozumienia zobowiązali się do stałego podnoszenia i utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa pracy, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania wypadkom przy pracy. Inicjatywa okazała się trafiona, że w 2015 r. powyższe gremium powiększyło się o kolejny podmiot.

Kontrole zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie cech stosunku pracy

W ramach tego tematu w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. przeprowadzono 172 kontrole w 171 podmiotach. Kontrolowane podmioty powierzały pracę ogółem 11 241 osobom. Nieprawidłowości w zakresie zawierania umów cywilnoprawnych dotyczyły 140 podmiotów, a więc wystąpiły w 82% badanych przypadków.

Kontrole w zakładach, w których odnotowano naruszenia prawa pracy w tym zakresie, prowadzone były w 49% w zakładach zatrudniających do 9 pracowników, w 31% w zakładach od 10 do 49 pracowników oraz w 15% w zakładach od 50 do 249 zatrudnionych.

Najwięcej kontroli dotyczyło zakładów prowadzących działalność w zakresie handlu i napraw (36%), przetwórstwa przemysłowego (18%) i budownictwa (15%). Według klasyfikacji PKD, największy odsetek naruszeń przepisów prawa odnotowano w branżach: budownictwo (80%), transport i gospodarka magazynowa (70%), handel i naprawy (69%) oraz przetwórstwo przemysłowe (69%), usługi hotelarskie i gastronomiczne (60%).

Na mniejszą skalę stwierdzono nieprawidłowości w podmiotach zajmujących się świadczeniem usług administrowania oraz opieki zdrowotnej. W wyniku czynności kontrolnych inspektorzy pracy skierowali wobec 104 pracodawców wystąpienia w sprawach o ustalenia stosunku pracy oraz wydali wobec 38 podmiotów - 44 polecenia, wykonane w całości w czasie kontroli. Z analizy dokumentacji i danych statystycznych wynika, że 61 pracodawców zrealizowało zalecenia inspektorów pracy. Skierowane wystąpienia zawierały 113 wniosków, ich realizacją objęto 276 osób. W zakresie wykonanych 44 poleceń, ochroną prawną objęto 138 pracowników. Inspektorzy pracy, w wyniku ujawnionych naruszeń art. 281 pkt. 1 k.p., wszczęli postępowania mandatowe wobec 28 podmiotów na łączną kwotę 31 400 zł. Wszczęto również postępowania w sprawach o wykroczenia i skierowano 6 wniosków o ukaranie do sądów karnych wobec 6 podmiotów. Sądy rejonowe orzekły kary grzywny w łącznej wysokości 4 000 zł. Inspektorzy pracy zastosowali ponadto wobec winnych naruszeń art. 281 pkt. 1 k.p. środki wychowawcze – 5 pouczeń i 2 ostrzeżenia. Innych postępowań nie prowadzono w tym zakresie.

Inspektorzy pracy działający zgodnie z właściwością miejscową Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. wnieśli 15 powództw, na rzecz 15 osób, z czego na umowy zlecenie pracę świadczyło 7 osób, na podstawie umów o dzieło – 4 osoby, natomiast 4 osoby wykonywały pracę bez żadnej umowy na piśmie.

W postępowaniu przed sądami pracy w 2015 r. zapadły następujące rozstrzygnięcia:

- 4 wyroki ustalające istnienie stosunku pracy, w tym 3 prawomocne (w zakresie 12 powództw na rzecz 12 osób),
- 5 ugód sądowych ustalających stosunek pracy wobec 5 osób, inne świadczenia w tym wydanie świadectw pracy, wypłaty wynagrodzenia nie były przedmiotem ugód sądowych,
- 2 umorzenia postępowania w związku z cofnięciem powództwa przez inspektora pracy - dotyczy 2 powództw, na rzecz 2 osób,
- 6 umorzeń postępowania w związku z zawarciem ugód sądowych - dotyczy 6 powództw na rzecz 6 osób.

Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu – zawieranie umów terminowych

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. przeprowadzono 110 kontroli w 109 podmiotach. Kontrolowane podmioty powierzały pracę 7 449 osobom.

Kontrole objęte tym tematem, podobnie jak w roku 2014, dotyczyły w 97% sektora prywatnego, a prowadzone były w 38% u pracodawców zatrudniających od 10 do 49 pracowników, w 35% w zakładach do 9 pracowników oraz w 22% w zakładach - od 50 do 249 zatrudnionych. Wśród branż gospodarki wg klasyfikacji PKD dominowały, podobnie jak w latach ubiegłych, przetwórstwo przemysłowe (30%), handel i naprawy (24%), budownictwo (13%). W 2015 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy wpłynęła jedna skarga, której przedmiotem było nie zawarcie umowy na czas nieokreślony. Zarzuty ujęte w skardze nie potwierdziły się. Analiza dokumentacji pokontrolnej z realizacji tego tematu wykazała, że inspektorzy pracy stwierdzili szereg naruszeń w obszarze dotyczącym sporządzania umów o pracę na czas określony, kwestionując zawieranie umów długoterminowych, zwłaszcza zawieranych na okresy powyżej 5 lat. W czasie kontroli badano ponadto zagadnienia potwierdzania na piśmie zawartej umowy, zmian warunków umowy o pracę, prawidłowości w zakresie rozwiązywania umów za wypowiedzeniem i bez wypowiedzenia. Jednak nie odnotowano w tym zakresie nieprawidłowości, które należałoby szczególnie zaakcentować.

Kontrole przygotowania pracowników do pracy: badania lekarskie, szkolenia bhp i ocena ryzyka zawodowego

Do podstawowych obowiązków ciążyących na pracodawcach należy poddawanie pracowników badaniom lekarskim wstępnym, okresowym i kontrolnym. Badania te należą do szczególnie ważnych środków profilaktycznych, gdyż istotą ich przeprowadzania jest zapobieganie wykonywaniu przez pracownika pracy, która ze względu na jego stan zdrowia mogłaby okazać się dla niego niebezpieczna. Zgodnie z przepisami kodeksu pracy każdy pracownik dopuszczony do pracy musi posiadać zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na zajmowanym stanowisku, wydanym po przeprowadzeniu badań profilaktycznych. W orzecznictwie sądowym dopuszczenie pracownika do pracy przeciwwskazanej stanowi zagrożenie tożsame z zadziałaniem czynników uznawanych za zewnętrzną przyczynę wypadku przy pracy.

Sprawdzając przygotowanie pracowników do pracy, inspektorzy pracy przeprowadzili 87 kontroli u 87 pracodawców. Największą grupę, 40% ogółu zakładów, stanowiły małe firmy, zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników to 38% badanych zakładów. Firmy o zatrudnieniu powyżej 50 pracowników stanowiły 12% skontrolowanych w tym temacie zakładów. Zakłady zatrudniające powyżej 250 pracowników stanowiły najmniej liczną 2% grupę skontrolowanych zakładów.

Wśród kontrolowanych podmiotów 44% (38 przedsiębiorstw) to zakłady przetwórstwa przemysłowego, 23% (20 podmiotów) zakładów prowadziły działalność handlową i naprawczą, 12% (10 zakładów) - działalność budowlaną oraz 13% (11 zakładów) - prowadzące pozostałą działalność: transport i gospodarkę magazynową, dostawę wody, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną oraz wytwarzanie energii.

Inspektorzy pracy na 750 skontrolowanych pracowników stwierdzili brak profilaktycznych badań lekarskich wstępnych u 18 pracowników (w 11 zakładach), brak badań okresowych u 35 pracowników na 1 070 zbadanych w 12 zakładach, na 116 zbadanych pracowników w 24 zakładach nie stwierdzono braku badań kontrolnych. Przedstawione liczby świadczą o tym, że odsetek nieprawidłowości w zakresie profilaktycznych badań lekarskich jest stosunkowo nieduży, gdyż spośród 1070 kontrolowanych osób 4% nie posiadało zaświadczeń lekarskich potwierdzających brak przeciwwskazań do zatrudniania na danym stanowisku pracy. Na podstawie powyższych danych widać, że nie

ma dużej różnicy między badaniami wstępnymi i okresowymi. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w badaniach kontrolnych, gdyż w odróżnieniu od badań wstępnych i okresowych, które muszą przechodzić wszyscy pracownicy, badania kontrolne przechodzą tylko ci pracownicy, którzy przebywali na zwolnieniach lekarskich trwających powyżej 30 dni.

O ile na podstawie statystyki wydaje się, że problem braku profilaktycznych badań lekarskich z roku na rok się zmniejsza, to nadal jest to temat ważny, gdyż brak badań, brak oceny środowiska pracy przez lekarza sprawującego opiekę profilaktyczną może skutkować dopuszczeniem do pracy osób, które nie powinny jej wykonywać na danym stanowisku z uwagi na stan zdrowia. Osoby takie stanowią zagrożenie dla samych siebie, ale także mogą stwarzać zagrożenie dla osób znajdujących się w ich otoczeniu, zwłaszcza, jeżeli chodzi o operatorów maszyn, czy osoby wykonujące prace szczególnie niebezpieczne. Jak wynika z kontroli i wyjaśnień pracodawców, przyczyny braku profilaktycznych badań lekarskich wynikają bardziej z przeoczenia, niż z niezajomości obowiązujących przepisów. Tylko w jednostkowych przypadkach stwierdzono brak badań u wszystkich zatrudnionych, co potwierdza tezę, że przepisy są pracodawcom znane.

W ocenie inspektorów pracy problem braku stosownych profilaktycznych badań lekarskich występuje coraz rzadziej, gdyż pracownicy w większości są kierowani na badania profilaktyczne. Nie wszyscy pracodawcy mają jednak zawarte umowy z jednostkami medycyny pracy. Takie przypadki stwierdzono w 22,4% kontrolowanych zakładów (w 17 na 76 skontrolowanych zakładów). Ponadto 6,4% pracodawców nie przekazuje lekarzom informacji o występowaniu na stanowiskach pracy czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych oraz aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, wykonanych na tych stanowiskach.

Mając na uwadze skutki braku zaświadczeń lekarskich potwierdzających brak przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku trzeba uznać, iż nadal należy prowadzić kontrole w obszarze badań profilaktycznych i jednocześnie uświadamiać pracodawcom zagrożenia, jakie łączą się z brakiem profilaktycznych badań lekarskich.

Do podstawowych obowiązków ciążyących na pracodawcach należy też ciągłe doskonalenie umiejętności i kształcenie nawyków bezpiecznej pracy wśród pracowników. Poprzez szkolenia ogólne, stanowiskowe i okresowe, zdobywana jest wiedza na temat występujących zagrożeń, uwarunkowana m.in. rzetelnie przeprowadzoną oceną ryzyka zawodowego. Problematyka wywiązywania się pracodawców z obowiązku szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zapewnienia pierwszej pomocy w nagłych wypadkach jest jednym z podstawowych elementów oceny podczas kontroli warunków pracy prowadzonych przez inspektorów pracy.

Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. przeprowadzili 80 kontroli (u 80 pracodawców) dotyczących szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym 79 kontroli u pracodawców sektora prywatnego.

W kontrolowanych zakładach pracowało ogółem 2 297 osób. W ramach stosunku pracy zatrudnionych było 2 026 pracowników, w tym 492 kobiet i 6 pracowników młodocianych.

Najwięcej kontroli przeprowadzono w branżach przetwórstwa przemysłowego - 35 kontroli, handel i naprawy - 19 kontroli, budownictwo - 11 kontroli oraz usługi administrowania - 4 kontrole, transport i gospodarka magazynowa - 3 kontrole, rolnictwo i leśnictwo - 3 kontrole.

Oceniając realizację powinności ciążyących na pracodawcach związanych z właściwym przygotowaniem pracowników do pracy, inspektorzy pracy stwierdzili, iż nadal bagatelizują oni swoje obowiązki. W 13% (w 10 zakładach na 80) skontrolowanych zakładów pracownicy nie zostali poddani szkoleniom wstępnym w całości. Dopuszczenie do pracy pracownika, który nie ma znajomości przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (co często dotyczy osób młodych, dla których praca ta jest pierwszym doświadczeniem zawodowym) jest rażącym naruszeniem przepisów prawa pracy. Jeszcze więcej, bo aż 53% pracodawców nie zorganizowało szkolenia okresowego lub zorganizowało to szkolenie ze znacznym opóźnieniem. Przy organizacji szkoleń okresowych w 11% przypadków stwierdzono nieprawidłowości związane z prowadzeniem wymaganej dokumentacji (m.in. brak dziennika zajęć, protokołu przebiegu egzaminu, rejestru wydanych zaświadczeń).

Z analizy dokumentacji pokontrolnej inspektorów pracy wynika, że nieprawidłowości te dotyczyły głównie zakładów małych i średnich, zatrudniających do 50 pracowników. Prawie co trzeci pracodawca nie zapoznał się z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy w ramach szkoleń okresowych w dziedzinie bhp, bądź nie odnowił swojej wiedzy w wymaganym terminie. W 11% przypadków pracodawcy nie zapewnili kompetentnych osób do prowadzenia instruktażu stanowiskowego w dziedzinie bhp.

Najczęstsze przyczyny naruszeń prawa:

- niezajomość przepisów prawa pracy przez pracodawców, w tym wymogów dotyczących przeprowadzenia szkoleń, zwłaszcza terminu pierwszego szkolenia okresowego oraz częstotliwości szkoleń okresowych dla poszczególnych grup pracowników,
- brak w małych zakładach osób dysponujących odpowiednią wiedzą i kwalifikacjami zawodowymi oraz przeszkoleniem w zakresie metod prowadzenia instruktaży,
- powierzanie spraw bhp osobom zatrudnionym przy innej pracy (osoby te skoncentrowane na wykonywaniu swoich podstawowych obowiązków często nie dopilnowują spraw związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy),
- prowadzenie spraw związanych ze szkoleniami bhp przez osoby spoza zakładu - często osoby te zatrudniane są „jednorazowo”, do ściśle określonych zadań; sytuacja ta powoduje brak ciągłości nadzoru nad sprawami z zakresu bhp oraz nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji dotyczącej m.in. szkoleń,
- minimalizowanie kosztów związanych z działalnością zakładu, w szczególności u małych pracodawców.

W wyniku realizacji wydanych 114 decyzji i 49 wniosków w 80 zakładach, wyeliminowano większość nieprawidłowości w zakresie szkoleń bhp, w tym m.in.:

- w 3 zakładach 16 pracownikom udzielono instruktażu ogólnego,
- w 6 zakładach 21 pracownikom udzielono instruktażu stanowiskowego,

- w 21 zakładach zorganizowano dla 107 pracowników szkolenie okresowe w zakresie bhp,
- w 10 zakładach dla 220 pracowników opracowano i dostosowano aktualne programy szkoleń w zakresie bhp do ich rodzaju i warunków prac wykonywanych na poszczególnych stanowiskach,
- w 9 zakładach dla 125 pracowników zapewniono, że osoby prowadzące instruktaż ogólny i stanowiskowy spełniały wymagania przepisów § 10 ust.2 i § 11 ust.5 rozp. Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie szkolenia w dziedzinie bhp,
- 14 pracodawców odbyło wymagane szkolenia w zakresie bhp.

W 2015 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w zakresie przestrzegania przez pracodawców przepisów dotyczących oceny ryzyka zawodowego przeprowadzili 51 kontroli obejmujących 51 pracodawców. Wszyscy kontrolowani pracodawcy zapewnili przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego.

Przestrzeganie przepisów o czasie pracy

Realizując zadanie, inspektorzy pracy przeprowadzili w 2015 r. kontrole w 69 podmiotach, zatrudniających łącznie 16 468 osób, w tym 14 498 pracowników (8 484 kobiety i 87 pracowników młodocianych). Kontrolą objęto pracodawców działających w sektorze prywatnym – 51 podmiotów zatrudniających łącznie 13 413 pracowników, w tym 7 949 kobiet i 87 pracowników młodocianych oraz w sektorze publicznym – 19 podmiotów zatrudniających łącznie 1 208 pracowników, w tym 515 kobiet.

Kontrole przeprowadzono w:

- 11 zakładach małych - zatrudniających do 9 pracowników (łącznie 63 pracowników, w tym 40 kobiet i 2 pracowników młodocianych),
- 17 jednostkach średnich - zatrudniających od 10 do 49 pracowników (łącznie 380 pracowników, w tym 207 kobiet i 1 pracownik młodociany),
- 30 jednostkach dużych - zatrudniających od 50 do 249 pracowników (łącznie 3 198 pracowników, w tym 1 383 kobiet i 15 pracowników młodocianych),
- 12 zakładach wielkich - zatrudniających ponad 250 pracowników (łącznie 10 857 pracowników, w tym 6 834 kobiety i 69 pracowników młodocianych).

Kontrole przestrzegania przepisów o czasie pracy przeprowadzono w branżach:

- przetwórstwo przemysłowe – 22 kontrole (5 784 pracowników),
- dostawa wody – 1 kontrola (179 pracowników),
- budownictwo – 6 kontrole (290 pracowników),
- handel i naprawy – 15 kontrole (7 095 pracowników),
- transport i gospodarka magazynowa – 1 kontrola (35 pracowników),
- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne – 3 kontrole (63 pracowników),
- działalność profesjonalna – 1 kontrola (17 pracowników),
- usługi administrowania – 2 kontrole (125 pracowników),
- administracja publiczna i obrona narodowa – 11 kontrole (672 pracowników),
- edukacja – 4 kontrole (170 pracowników),
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 2 kontrole (29 pracowników),
- kultura, rozrywka i rekreacja – 2 kontrole (39 pracowników).

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy stwierdzili w 3 kontrolowanych podmiotach nieprowadzenie ewidencji czasu pracy dla 11 pracowników, a w 24 podmiotach (34 % skontrolowanych zakładów) w stosunku do 268 zatrudnionych (na 1 521 pracowników objętych kontrolą) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ewidencji czasu pracy, polegające przede wszystkim na:

- nieewidencjonowaniu liczby godzin pracy w dobie pracowniczej, pracy w dni wolne od pracy, w porze nocnej lub ewidencjonowaniu tej pracy nie na kartach pracy, a w odrębnych dokumentach lub na zbiorczych listach obecności,
- niewykazywaniu godzin pracy w poszczególnych dobach pracowniczych - w tych wypadkach pracodawcy tłumaczyli się m.in. używanym systemem kadrowo-płacowym, w którym nie przewidziano możliwości wpisywania godzin rozpoczęcia i zakończenia pracy,
- nieewidencjonowaniu faktycznie przepracowanych godzin.

W czasie kontroli inspektorzy pracy wydali 10 poleceń dotyczących 72 pracowników. W wyniku realizacji poleceń pracodawcy wypłacili 25 pracownikom świadczenia w łącznej kwocie 6 216,15 zł. W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2015 r. inspektorzy pracy skierowali do pracodawców 61 wystąpień zawierających 247 wniosków. Pracodawcy poinformowali o wykonaniu 55 wystąpień zawierających 225 wniosków. W związku z realizacją wystąpień dotyczących wypłaty świadczeń za przepracowane godziny nadliczbowe lub stwierdzone zaniżenia wysokości świadczeń, wypłacono 16 pracownikom łączną kwotę 3 476,80 zł. Najczęstsze stwierdzone wykroczenia to: niezapewnienie dni wolnych z tytułu pięciodniowego tygodnia pracy – w 10 zakładach, niezapewnienie minimalnego 11-godzinnego odpoczynku dobowego – w 8 zakładach, niezapewnienie należnego odpoczynku tygodniowego – w 9 zakładach. W związku ze stwierdzonymi wykroczeniami w zakresie przestrzegania przepisów o czasie pracy, inspektorzy pracy nałożyli łącznie 12 mandatów karnych za 38 wykroczeń w zakresie przestrzegania przepisów o czasie pracy. Kwota nałożonych grzywn wyniosła w sumie 17 200 zł.

Kontrole przestrzegania obowiązku wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy

Celem prowadzonych kontroli było dokonanie oceny przestrzegania przepisów prawa pracy dotyczących ochrony wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń pieniężnych związanych z pracą. W 2015 r. przeprowadzono ogółem 839 kontroli u 760 pracodawców, w trakcie których inspektorzy pracy wystosowali do kontrolowanych przedsiębiorców środki prawne przewidziane przepisami ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, tj. decyzje, wnioski oraz polecenia. Liczba pracujących ogółem w kontrolowanych podmiotach wynosiła 60 038 osoby, w tym 51 071 zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Kontrolą objęto podmioty gospodarcze o różnej strukturze zatrudnienia, w tym:

- 304 kontrole w 310 podmiotach zatrudniających do 9 pracowników,
- 314 kontrole w 314 podmiotach zatrudniających od 10 – 49 pracowników,

- 163 kontrole w 163 podmiotach zatrudniających od 50 do 249 pracowników,
- 58 kontroli w 58 podmiotach zatrudniających powyżej 250 pracowników.

Wśród wszystkich podmiotów objętych kontrolami inspektorów pracy 775 należało do sektora prywatnego, a 64 do sektora publicznego. Do branż, w których najczęściej inspektorzy pracy podejmowali kontrole w zakresie ochrony wynagrodzenia za pracę należały:

- handel i naprawy – 213 kontroli,
- przetwórstwo przemysłowe – 213 kontroli,
- budownictwo – 80 kontroli,
- usługi administrowania – 53 kontrole.

W sposób rażąco pracodawcy naruszali przepisy o ochronie wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń pieniężnych związanych z pracą w następujących obszarach działalności

Lp	Rodzaj pracodawcy ze względu na rodzaj prowadzonej działalności	Procentowy udział wydanych środków prawnych	
		decyzje	wnioski
1.	Przetwórstwo przemysłowe	40,45%	23,84%
2.	Budownictwo	14,97%	9,32%
3.	Usługi administrowania	9,87%	5,84%
4.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7,96%	5,02%

W stosunku do pracodawców, u których stwierdzono naruszenie przepisów prawa pracy dotyczących wynagrodzenia oraz innych świadczeń pieniężnych związanych z pracą inspektorzy pracy w roku sprawozdawczym wydali następujące środki prawne:

decyzje wypłaty należnych świadczeń opatrzone rygorem natychmiastowej wykonalności:

- liczba pracodawców, wobec których wydano decyzje – 71,
- liczba pracowników objętych decyzjami inspektora pracy – 4 319,
- kwota świadczeń objętych decyzjami – 6 552 814,95 zł,

Wnioski w sytuacji świadczeń spornych lub takich, które nie zostały naliczone lub zaniżono ich wysokość w związku z błędami formalnymi:

- liczba pracodawców, wobec których wydano wnioski – 736,
- liczba pracowników objętych wnioskami inspektorów pracy – 11 893,
- kwota świadczeń objętych wnioskami – 409 113,26 zł.

Najczęściej przedmiotem skarg wpływających do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. było niewypłacanie oraz nieterminowe wypłacanie wynagrodzenia za pracę – 698 razy, niewypłacenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy – 215 razy, niewypłacenie wynagrodzenia za godziny nadliczbowe lub jego obniżenie – 155 razy. W dalszej kolejności plasowały się takie nieprawidłowości, jak: niewypłacenie lub obniżenie wynagrodzenia za czas choroby, dokonywanie potrąceń z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa pracy czy też niewypłacenie lub obniżenie wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy.

Inspektorzy pracy, w toku czynności kontrolnych, ujawnili wykroczenia przeciwko prawom pracowników w zakresie wynagrodzenia za pracę oraz innych świadczeń pieniężnych związanych z pracą. W 2015 r. nałożono 213 mandatów na łączną kwotę 269 800 zł. Do sądów karnych złożono 66 wniosków o ukaranie, a w dotychczas zakończonych postępowaniach nałożono kwotę grzywny w wysokości 82 800 zł. Natomiast wobec 118 osób zastosowano środki oddziaływania wychowawczego.

Kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy w wybranych podmiotach leczniczych

Przeprowadzono 10 kontroli w 10 podmiotach leczniczych. Kontrole zostały przeprowadzone w:

- 3 publicznych stacjonarnych i całodobowych podmiotach leczniczych (3 szpitale),
- 4 niepublicznych stacjonarnych i całodobowych podmiotach leczniczym (4 szpitale),
- 3 niepublicznych ambulatoryjnych podmiotach leczniczych (3 przychodnie).

Łącznie, w 10 skontrolowanych podmiotach zatrudnionych było 2 657 osób, w tym 477 na podstawie umów cywilnoprawnych, 762 podmioty samozatrudniające się, 4 cudzoziemców, 1 418 w ramach stosunku pracy z czego 1 285 stanowiły kobiety, a 67 niepełnosprawni.

Na 10 skontrolowanych podmiotów:

- 3 stanowiły samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (3 szpitale),
- 4 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (3 szpitale i 1 przychodnia),
- 1 podmiot wpisany do ewidencji działalności gospodarczej (1 przychodnia),
- 1 spółka cywilna (1 przychodnia),
- 1 niepubliczny zakład opiekuńczo- leczniczy.

Wszystkie podmioty, zarówno publiczne, jak i niepubliczne, zostały wpisane do rejestru podmiotów leczniczych prowadzonych przez Wojewodę Kujawsko Pomorskiego.

Przeprowadzono 3 kontrole w 3 podmiotach leczniczych. Były to jednostki publiczne o działalności stacjonarnej i całodobowej (szpitale). Wszystkie szpitale były wcześniej kontrolowane. Łącznie zatrudniano w nich 1 264 osób, w tym 199 na podstawie umów cywilnoprawnych, 289 podmiotów samozatrudniających się, 1 cudzoziemiec, 776 w ramach stosunku pracy, w tym 707 kobiet i 45 niepełnosprawnych. We wszystkich szpitalach działały organizacje związkowe, które były poinformowane o kontrolach oraz o ich wynikach.

W kontrolowanych szpitalach zatrudnionych było 289 podmiotów gospodarczych, głównie lekarzy (202 osoby) i pielęgniarek (38 osób), wykonujących indywidualne praktyki medyczne w ramach zawartych kontraktów. Na podstawie umów zlecenie pracę wykonywało

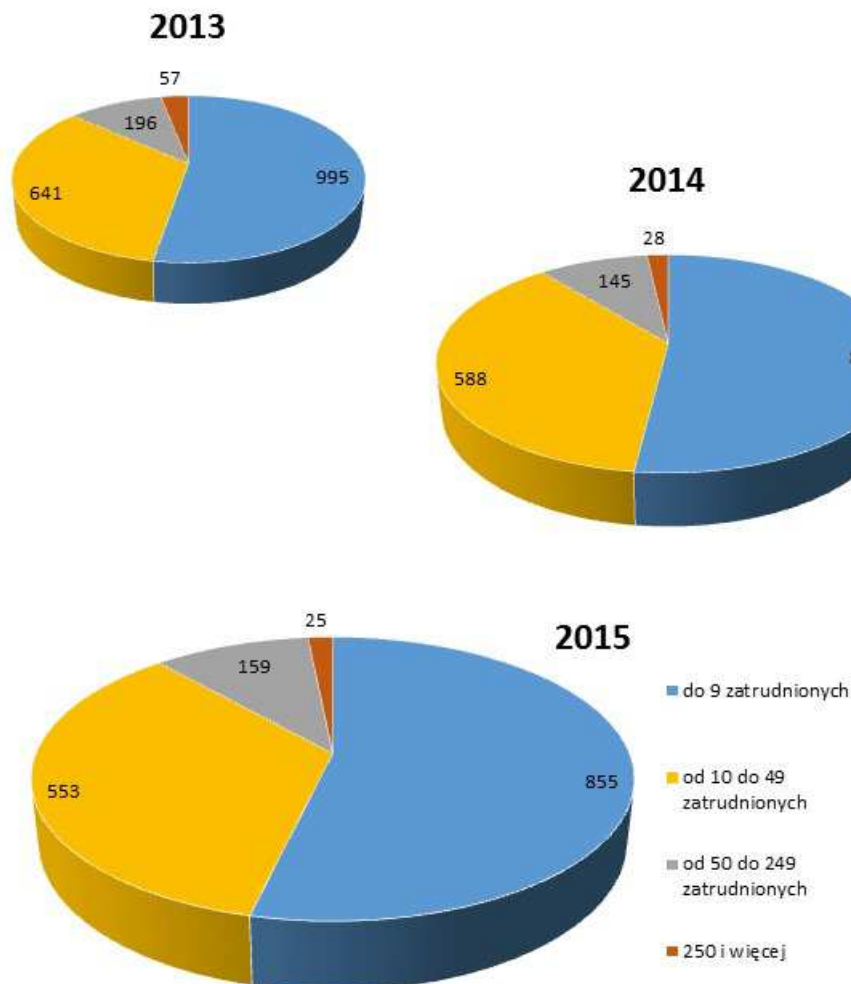
61 pielęgniarek i 72 lekarzy. Szpitale były wcześniej kontrolowane w zakresie prawa pracy i bhp w 2012 r. i 2013 r. Zakład opiekuńczo-leczniczy nie był kontrolowany.

Łącznie w podmiotach tych zatrudnione były 1 332 osoby, w tym 267 na podstawie umów cywilnoprawnych, 460 podmiotów samozatrudniających się, 605 pracowników na podstawie umów o pracę, w tym 545 kobiet i 20 niepełnosprawnych. W 3 szpitalach związki zawodowe oraz społeczni inspektorzy pracy zostali poinformowani o celu i zakresie kontroli.

Kontrole legalności zatrudnienia

Liczba kontroli w okresie obejmującym lata 2013-2015 w stosunku do przedsiębiorstw, w każdej z grup podziału ze względu na wielkość zatrudnienia, kształtowała się na podobnym poziomie.

Liczba kontroli w okresie obejmującym lata 2013-2015

Natomiast w poszczególnych działach gospodarki w odniesieniu do lat ubiegłych kształtowała się następująco: w handlu i naprawach oraz w budownictwie odnotowano spadek liczby kontroli; w przetwórstwie przemysłowym oraz transporcie i gospodarce magazynowej liczba kontroli utrzymywała się na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych; w działach zakwaterowanie i usługi gastronomiczne oraz rolnictwie i leśnictwie zanotowano wzrost liczby kontroli. Spowodowane to było w dużej mierze wzrostem napływających skarg i wniosków.

Ujawnione naruszenia przepisów dotyczyły w szczególności badanych zagadnień z zakresu:

- potwierdzania na piśmie rodzaju i warunków zawartej z pracownikiem umowy o pracę
- zgłoszeń do ubezpieczenia społecznego
- zawiadomień PUP przez bezrobotnego o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności
- opłacania składek na Fundusz Pracy

Z analizy przedstawionych parametrów wynika, że:

- liczba kontroli realizowanych w zakresie legalności zatrudnienia w 2015 r. w stosunku do poprzednich lat jest porównywalna; podkreślić należy że obniżony został limit kontroli w 2014 i 2015 r. Udział kontroli, w których realizowane są zagadnienia legalnego zatrudnienia stanowi niezmiennie około 40% w każdym z badanych lat,
- liczba ujawnionych przypadków niezgłaszania osób do ubezpieczenia społecznego kształtuje się podobnie na przestrzeni analizowanych lat. W 2015 r. odnotowano nieznaczny wzrost. Działania kontrolne inspektorów pracy w 2015 r. sprawiły, że poprawiła się skuteczność realizacji środków prawnych wystosowanych do pracodawców,
- w 2015 r. nieznacznie spadła liczba ujawnionych przypadków podjęcia przez bezrobotnych zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności bez powiadomienia o tym właściwego powiatowego urzędu pracy,

- w zakresie opłacania składek na Fundusz Pracy w latach 2014-2015 skala zjawiska jest porównywalna, natomiast spadła w stosunku do roku 2013 r.

W 2015 r. nie wystąpiły przypadki nielegalnego powierzania pracy zarobkowej osobom niepełnoletnim. Do najistotniejszych uchybień w zakresie legalności zatrudnienia zaliczyć należy, podobnie jak w latach ubiegłych:

- brak zgłoszeń lub nieterminowe zgłaszanie pracobiorców i zleceniobiorców do ubezpieczenia społecznego,
- niedopełnianie obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy,
- nieterminowe opłacanie składek na Fundusz Pracy,
- brak potwierdzenia na piśmie rodzaju umowy o pracę oraz jej warunków najpóźniej w dniu rozpoczęcia pracy.

Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę”

Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w ramach realizacji kampanii „Zanim podejmiesz pracę” organizowali konferencje, seminaria i szkolenia oraz uczestniczyli w imprezach targowych i przeprowadzali szkolenia. Obsługując stoiska konsultacyjno-informacyjne, udzielali eksperckich porad uczestniczącym w wydarzeniach. Informowali o specyfice zatrudnienia pracowniczego i niepracowniczego w zakresie przysługujących praw i obowiązków, o przepisach związanych z czasem pracy i jego rozliczaniem, a także legalności zatrudnienia.

Przedstawiciel OIP w Bydgoszczy Oddziału we Włocławku w dniu 24.04.2015 r. wziął udział w spotkaniu z pracodawcami realizującymi praktyczną naukę zawodu zorganizowanym przez Zespół Szkół Włocławskiego Stowarzyszenia Oświatowego „COGITO”. Podczas spotkania została przeprowadzona prelekcja na temat „Pracownik młodociany w świetle prawa pracy”.

W dniu 15.09.2015 r. zostało przeprowadzone szkolenie z zakresu prawa pracy dotyczące zatrudniania młodocianych w celu przygotowania zawodowego w Zespole Szkół w Szubinie.

Dla młodzieży Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Świeciu przeprowadzono prelekcję na temat najważniejszych przepisów prawa pracy dla osób podejmujących pracę po raz pierwszy. Młodzież z dużym zaangażowaniem przysłuchiwała się przekazywanym wiadomościom.

W spotkaniu zorganizowanym w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Łabiszynie uczestniczyło 17 pracodawców, którzy zatrudniają pracowników młodocianych w ramach przygotowania zawodowego, 2 nauczycieli (kierownik szkolenia zawodowego i dyrektor) oraz przedstawiciel powiatowego urzędu pracy.

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy oraz Oddziałach w Toruniu i we Włocławku 11.06.2015 r. odbył się Dzień Otwarty w ramach kampanii prewencyjno-informacyjnej „Zanim podejmiesz pracę”. Celem akcji było rozpowszechnienie wiedzy o obowiązujących przepisach prawa pracy przy zatrudnianiu wśród osób pracujących, a szczególnie podejmujących pracę. W tym dniu odbyły się porady prawne w siedzibie Okręgu w Bydgoszczy, a także w Oddziałach w Toruniu i Włocławku. Przeprowadzono prelekcję z zakresu prawa pracy i dobrych praktyk dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy oraz działań profilaktycznych ograniczających ryzyko zawodowe dla 29 uczniów z Zespołu Szkół Technicznych we Włocławku oraz 18 studentów Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Po części teoretycznej, młodzież i studenci zwiedzali bydgoską firmę PESA S.A., aby zobaczyć to, o czym słyszeli podczas wykładu. Wybrany pracodawca prezentuje wysoką kulturę pracy i stwarza dobre warunki pracy, ograniczając zagrożenia zawodowe i wypadkowe. Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy wygłosili wykład na temat prawa pracy dla 92 studentów Uniwersytetu Technologiczno – Przyrodniczego w Bydgoszczy. Poruszono tematy warunków zatrudnienia, ze wskazaniem na różnice pomiędzy umową o pracę, a umowami cywilnoprawnymi, omówiono też problematykę czasu pracy, urlopów wypoczynkowych oraz obowiązków pracodawcy i uprawnień pracownika. Zainteresowanie studentów wykładem było duże, a spotkanie zakończyło się dyskusją. W Szkole Podstawowej w Laskach Wielkich odbyła się pogadanka na temat zagrożeń przy pracach w gospodarstwach rolnych. Dzieci obejrzały film pt. „Bezpieczeństwo dzieci na wsi” i wysłuchały informacji na temat prac wzbronionych dzieciom do lat 16.

11 czerwca 2015 r.

**Dzień otwarty w Okręgowym Inspektoracie Pracy
w Bydgoszczy – Pl. Piastowski 4A
w ramach kampanii:**

**Zanim
podejmiesz pracę**

- ✓ Porady z zakresu prawa pracy w Bydgoszczy, Toruniu i we Włocławku
- ✓ Szkolenia z elementarnymi praktykami dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych
- ✓ Wykłady dla studentów
- ✓ Pogadanki dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich

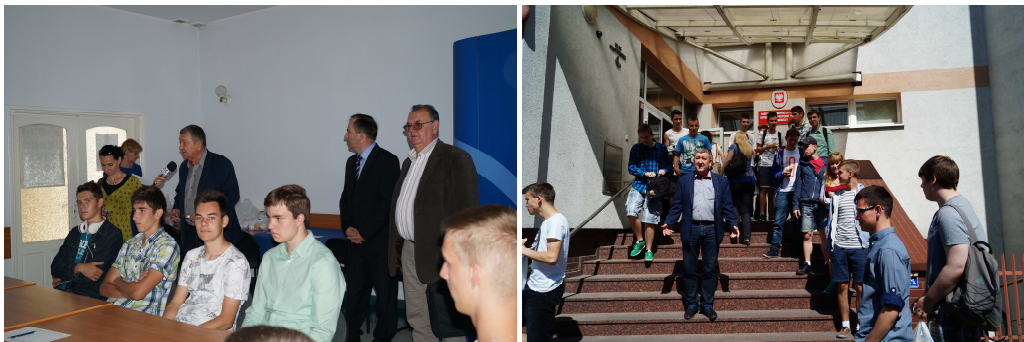

Plakat opracowany na potrzeby „Dnia Otwartego OIP”

Działania w ramach Dnia Otwartego Państwowej Inspekcji Pracy zostały wsparte przez media: Radio PIK, TV Toruń, TV Kujawy, TVP Bydgoszcz oraz Gazeta Pomorska, Tygodnik Pałuki, a także Urzędy Miast Torunia, Włocławka i Bydgoszczy oraz Diecezje Pelplińska, Bydgoską, Toruńską i Włocławską. Wszelkie informacje były opublikowane na stronie internetowej OIP Bydgoszcz oraz na jednym z portali

społecznościowych. W dniu 9.09.2015 r. odbyły się Włocławskie Tragi Szkół Pracy i Rzemiosła organizowane przez Urząd Miasta Włocławka, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną we Włocławku, Cech Rzemiosł Różnych we Włocławku, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP we Włocławku. W czasie targów udzielane były porady i informacje na temat przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym zatrudniania młodocianych, pracy w wakacje, wynagrodzeń za pracę, czasu pracy, zawierania umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych oraz legalności zatrudnienia. Dużym powodzeniem cieszyły się materiały promocyjne Państwowej Inspekcji Pracy. Stoisko głównie odwiedzała młodzież szkolna i studenci, pracodawcy – rzemieślnicy, nauczyciele i doradcy zawodowi.

Przedstawiciele OIP w Bydgoszczy udzielali porad także podczas V Targów Pracy i Przedsiębiorczości w Nakle nad Notecią, które zorganizował Powiatowy Urząd Pracy w Nakle. Targi odbyły się 22.04.2015 r. i adresowane były do osób zamierzających podjąć pracę i poszukujących pracę. Na stoisku konsultacyjnym OIP udzielano porad z zakresu prawa pracy i przepisów bhp.

„Dzień Otwarty” Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy

Po raz kolejny przedstawiciele Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego zaprosili OIP w Bydgoszczy na Targi Pracy i Kariery 2015, które odbyły się 23.04.2015 r. Impreza wystawiennicza zorganizowana przez uczelnię skupia pracodawców oferujących zatrudnienie oraz urzędy i instytucje wspierające osoby, które zasilą rynek pracy. Udzielano porad prawnych z zakresie prawa pracy.

W dniu 28.06.2015 r. podczas imprezy organizowanej przez Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Otwieracz-Powitanie Lata” w Myślicinku stoisko OIP w Bydgoszczy cieszyło się powodzeniem wśród osób, które chętnie korzystały z porad prawnych. Przedstawiciele Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy udzielali też porad prawnych podczas „Babiego Lata” w Myślicinku, Targów Pracy i Promocji Pracodawców OFFerty, Targów Pracy, które odbyły się w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy, XIX Pałuckich Tragów Rolnych czy VI Międzynarodowych Targów Pracy w Toruniu. Pracownicy OIP, w ramach propagowania założeń kampanii, obsługiwali punkty konsultacyjno-informacyjne także w trakcie Włocławskich Targów Szkół Pracy i Rzemiosła we Włocławku.

W ramach realizacji założeń kampanii zorganizowano 10 dyżurów redakcyjnych w mediach, w trakcie których eksperci OIP udzielali porad prawnych zainteresowanym słuchaczom i widzom. Dyżury takie odbyły się w Gazecie Pomorskiej, Nowościach Toruń, Tygodniku Pałuki, Gazecie Wyborczej oraz Zbliżeniach TVP Oddział Bydgoszcz, Radiu Płk, Telewizji Kujawy, TV Toruń. Poruszane w ich trakcie zagadnienia natury prawnej dotyczyły m.in. łamania praw pracowniczych przez pracodawców, urlopów na żądanie, mobbingu oraz różnic w zatrudnieniu między umową o pracę, a umową cywilno-prawną.

Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa w małych zakładach pracy

Celem programu było ograniczenie zagrożeń wypadkowych w zakładach zatrudniających do 50 pracowników, w których odnotowano wypadki przy pracy, w szczególności poprzez:

- wykorzystanie zarządzania bezpieczeństwem pracy – jako skutecznego narzędzia prewencji wypadkowej w przedsiębiorstwie,
- wsparcie merytoryczne przedsiębiorstw, które wykazują zaangażowanie w ograniczeniu zagrożeń wypadkowych oraz osiągnięciu poprawy stanu bezpieczeństwa pracy w zakładzie,
- zwrócenie uwagi na ekonomiczne aspekty bezpieczeństwa pracy, w tym na relację kosztów ubezpieczeniowych oraz kosztów wypadków przy pracy do nakładów na poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy,
- upowszechnianie problematyki zarządzania bhp w ramach współpracy z partnerami społecznymi, organami nadzoru nad warunkami pracy, stowarzyszeniami branżowymi itp.

Programem objęto pracodawców zatrudniających głównie do 50 pracowników, u których odnotowano w latach ubiegłych wypadki przy pracy ciężkie lub śmiertelne albo, gdy wystąpiła powtarzalność wypadków przy pracy. Doboru zakładów do programu dokonano na podstawie bazy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Państwowej Inspekcji Pracy.

Do 216 pracodawców skierowano zaproszenia do udziału w programie prewencyjnym PIP. W dniach 17.04.2015 r. oraz 23.06.2015 r. zorganizowano w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy oraz w Oddziale OIP w Toruniu dwa szkolenia dla 40 pracodawców. Po szkoleniach przeprowadzonych przez pracowników OIP Bydgoszcz kartę zgłoszenia udziału w programie prewencyjnym złożyło 25 pracodawców, a ankiety specjalistyczne dołączone do „Listy kontrolnej – Zarządzanie bezpieczeństwem” po przeprowadzeniu samokontroli przesłało do Okręgowego Inspektoratu pracy w Bydgoszczy 22 pracodawców. W trakcie szkoleń przedstawiono praktyczne aspekty oceny ryzyka zawodowego jako skutecznego narzędzia prewencji wypadkowej ze szczególnym uwzględnieniem identyfikacji zagrożeń, analizy skutków ryzyka oraz podejmowania środków profilaktycznych ograniczających ryzyko zawodowe. Podnoszono też problematykę szczególnego traktowania pracowników w pierwszym roku ich pracy na danym stanowisku, z uwagi na zwiększoną liczbę wypadków przy pracy w tej grupie zawodowej. W ramach realizacji programu przeprowadzono 21 audytów kontrolnych, podczas których ujawniono nieprawidłowości w zakresie zarządzania ryzykiem zawodowym, a w szczególności:

- postępowania powypadkowego w tym:
  - nieustalania wszystkich okoliczności, co miało znaczenie dla ustalenia przyczyn wypadku i określenia środków profilaktycznych,
  - nieustalania wszystkich lub ustalania nieadekwatnych przyczyn do stwierdzonych okoliczności wypadku,
  - nieterminowego sporządzania przez zespół powypadkowy protokołu ustalania okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy oraz nieterminowego zatwierdzania protokołu przez pracodawcę,
  - nieadekwatnie ustalonych środków i wniosków profilaktycznych, niewłaściwej oceny ryzyka zawodowego, w tym nieidentyfikowania wszystkich zagrożeń, a szczególnie aktywizujących wypadki,

- braku ujęcia w protokole powypadkowym zapisów dotyczących przyczyn wypadku wynikających z naruszonych przez pracodawcę przepisów i zasad bhp,
- ustalaniu wniosków i środków profilaktycznych nieadekwatnych do stwierdzonych przyczyn wypadków przy pracy,
- braku dokonanej oceny ryzyka zawodowego,
- niewłaściwej oceny ryzyka zawodowego, w tym nieidentyfikowania wszystkich zagrożeń, a szczególnie aktywizujących wypadki,
- braku spójności środków profilaktycznych wynikających z postępowania powypadkowego i wynikających z ocen ryzyka zawodowego.

W ramach programu, aż 6 audytów kontrolnych zakończyło się oceną negatywną. Stanowi to 28% wszystkich audytów. Inspektorzy pracy w trakcie kontroli stwierdzili uchybienia m.in. w zakresie: braku lub nieaktualizowania oceny ryzyka zawodowego, braku aktualnych pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy, niepoddania pracowników wymaganym szkoleniem w dziedzinie bhp czy niepoddania pracowników wymaganym profilaktycznym badaniom lekarskim.

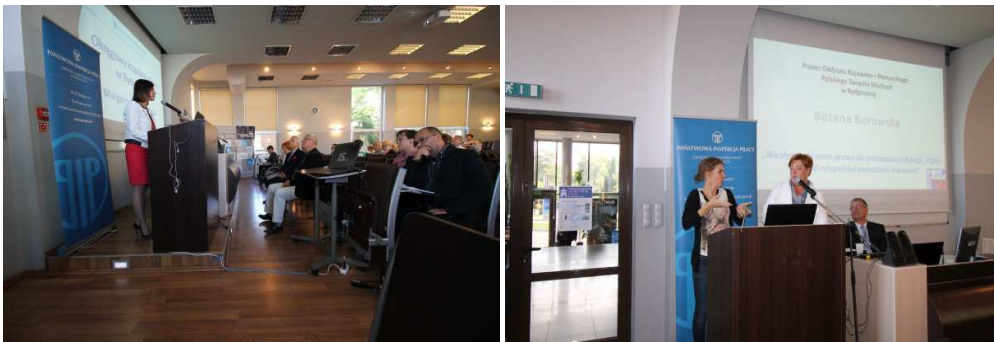
Inspektorzy pracy, podczas audytów, wskazywali na właściwe rozwiązania w zakresie zabezpieczenia urządzeniami ochronnymi maszyn i urządzeń produkcyjnych czy też organizowania stanowisk pracy zgodnie z przepisami i zasadami bhp oraz ergonomii. Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowości dokonywania oceny ryzyka zawodowego, w aspekcie ustalonych przyczyn wypadków przy pracy. Ponadto inspektorzy pracy zwracali uwagę na rzetelność sporządzania dokumentacji powypadkowej. Pracodawcom odpowiadał sposób przeprowadzania audytów kontrolnych, a przede wszystkim pomoc merytoryczna udzielana przez inspektorów pracy.

Kampania informacyjno-prewencyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”

Podczas realizacji kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” w 2015 r. działaniami objęto łącznie 881 podmiotów. W przekazie założeń kampanii udział wzięło 9 pracowników Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy, w tym 4 inspektorów pracy i 5 pracowników merytorycznych. Głównym przesłaniem przedsięwzięcia było popularyzowanie wzorców kulturowych bezpiecznej pracy, a także odpowiedzialności za wykonywane zadania w kontekście ochrony życia i zdrowia własnego i innych osób.

W ramach kampanii, oprócz szkoleń i warsztatów, OIP uczestniczył w imprezach targowych. Zainicjowane zostały też działania własne, jak ciesząca się dużym zainteresowaniem konferencja „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”. Inspektorat współorganizował również spotkania grupy roboczej oraz sygnatariuszy Kujawsko-Pomorskiego Porozumienia ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy. Do udziału w kampanii zachęcano także partnerów społecznych, z którymi OIP od dawna współpracuje w zakresie poprawy warunków pracy.

Nieustająca potrzeba podejmowania inicjatyw w zakresie inspirowania pracodawców i pracowników do zmiany postaw dotyczących bezpieczeństwa pracy, podnoszenia poziomu kultury technicznej i organizacyjnej oraz wymiany dobrych praktyk była inspiracją do zorganizowania przez Okręg konferencji „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”, która odbyła się 10.09.2015 r. w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy. Prelegenci – w szczególności zaś pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne - na przykładzie doświadczeń z własnych zakładów pracy, wskazywali dobre praktyki w zakresie organizacji warunków pracy dla osób niepełnosprawnych. Dodatkowo przedstawiciele fundacji i stowarzyszeń działających na rzecz aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, zapoznali słuchaczy z programami realizowanymi w swoich placówkach, a pracujące osoby niepełnosprawne opowiedziały o swoich oczekiwaniach wobec potencjalnych pracodawców.

Konferencja „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”

Działalność szkoleniową związaną z kampanią „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” prowadzono także wśród społecznych inspektorów pracy w ramach Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy. W tegorocznych sześciu szkoleniach udział wzięło 207 społecznych inspektorów pracy zrzeszonych w Zarządzie Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność” (50 osób), Krajowym Związku Zawodowym Ciepłowników (52 uczestników), Związku Nauczycielstwa Polskiego (56 uczestników), NSZZ Pracowników Wojska Inspektoratu Wsparcia SZ RP Polski Północnej (33 osoby), w Anwil S.A. (7 osób) i w firmie Hydro-Vacuum (łącznie 9 osób).

Szkolenie dla SIP zrzeszonych w NSZZ Solidarność

Spółeczni inspektorzy pracy oraz pracownicy służb bhp byli również adresatami warsztatów wypadkowych skierowanych do firm, w których w 2015 r. zarejestrowano wypadki lub zdarzenia potencjalnie wypadkowe. W ubiegłym roku w 4 warsztatach wypadkowych udział wzięło 87 społecznych inspektorów pracy działających w sieciach handlowych (15 osób), w Krajowym Związku Zawodowym Ciepłowników (36), w Zakładach Tłuszczowych w Kruszwicy (18) oraz w Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Służb BHP (18).

W ramach kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” działania podejmowano także w miejscach realizacji istotnych zarówno dla Bydgoszczy, jak i całego regionu inwestycji budowlanych - na budowie Zakładu Termicznego Przekształcenia Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego w Bydgoszczy, na budowie Węzła Zachodniego w Bydgoszczy czy na budowie Bydgoskiego Centrum Targowo-Wystawienniczego w Myśliczynie.

Warsztaty wypadkowe dla SIP działających w sieciach handlowych

Niewątpliwie jednym z najważniejszych działań realizowanych w ramach kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” było podpisanie dnia 24.11.2015 r. przez 9 Sygnatariuszy Porozumienia ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie wspólnej deklaracji w sprawie stosowania na budowach środków ochrony indywidualnej (ŚOI). Deklaracja, szczegóły której we wrześniu 2015 r. wypracowali koordynatorzy i członkowie grupy roboczej Porozumienia, to odpowiedź na występujące na budowach zagrożenia związane z niestosowaniem przez podwykonawców oraz osoby przebywające na budowie podstawowych środków ochrony indywidualnej. Dokument zawiera standardy bhp w zakresie ŚOI, których wspomniane firmy zobowiązały się przestrzegać. Standardy te dotyczą stosowania na wszystkich projektach budowlanych hełmów ochronnych, kamizełek ostrzegawczych (przez wszystkich pracowników budowy i inne osoby przebywające na placu budowy) zwłaszcza w sytuacjach, gdy nie stosują oni ochronnej odzieży ostrzegawczej oraz bezpiecznego obuwia minimum (S3).

Posiedzenie Komitetu Sterującego Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie i podpisanie deklaracji przez 9 sygnatariuszy Porozumienia

Chcąc oddziaływać na świadomość uczniów skupionych wokół sektora rolniczego, OIP uczestniczył w wyjazdowym posiedzeniu Komisji ds. Bezpieczeństwa Pracy w Rolnictwie, które odbyło się 29.10.2015 r. w Przemystce. Naczelnym celem obrad komisji było bowiem promowanie wśród przyszłych rolników dobrych praktyk stosowanych we wzorcowych gospodarstwach rolnych oraz uwrażliwienie na zagrożenia zawodowe i wypadkowe przy obsłudze zwierząt gospodarskich.

Pokaz dobrych praktyk zaprezentowany został w nowoczesnej udojni, w Gospodarstwie Rolnym ROLHOD w Wąsewie, które nastawione jest na hodowlę krów mlecznych i produkcję mleka. Dalsza część obrad miała miejsce w siedzibie szkoły w Przemystce. Wygłoszone prelekcje dotyczyły zagrożeń zawodowych przy pracy rolniczej, przykładów najczęściej występujących wypadków przy obsłudze zwierząt oraz oceny ryzyka zawodowego przy udoju mleka.

Kampania informacyjno-prewencyjna „Szczuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”

W 2015 r. Państwowa Inspekcja Pracy prowadziła kampanię społeczną, której adresatami byli rolnicy prowadzący indywidualne gospodarstwa rolne, członkowie ich rodzin, a także inne osoby narażone na utratę zdrowia i życia w związku z wykonywaniem pracy rolniczej. Była ona realizowana pod przewodnim hasłem „Rutyna na wsi rani i zabija”. Działania podejmowane w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy miały przede wszystkim na celu ograniczanie ryzyka wypadkowego w sektorze rolniczym oraz poprawę ochrony zdrowia osób wykonujących prace rolnicze. Przeprowadzone obserwacje oraz dane statystyczne wskazują, że brak uwagi i koncentracji podczas pracy ze zwierzętami gospodarskimi oraz wykonywanie czynności obsługowych rutynowo często powoduje zagrożenia wypadkowe i prowadzi do utraty zdrowia lub życia. Wypadki związane z uderzeniem, przygnieciem i pogryzieniem przez zwierzęta stanowią trzecią najliczniejszą grupę nieszczęśliwych zdarzeń, którym ulegają rolnicy indywidualni. W celu podniesienia świadomości zagrożeń występujących w związku z pracami związanymi z obsługą zwierząt gospodarskich i wskazania na potrzebę stosowania dobrych praktyk w obejściu gospodarskim, pracownicy OIP prowadzili działalność szkoleniową oraz doradztwo techniczne w trakcie całorocznych wizytacji gospodarstw rolnych. W ramach realizacji kampanii przeprowadzono: 35 szkoleń i prelekcji dla 1 026 odbiorców, 19 konkursów dla 1 149 rolników indywidualnych, uczniów szkół rolniczych, podstawowych i gimnazjalnych oraz 152 wizytacji gospodarstw indywidualnych i prac polowych.

Nadrzędnym celem w działaniach realizowanych w ramach tegorocznej kampanii były przedsięwzięcia szkoleniowo - edukacyjne skierowane zarówno do dorosłych rolników, jak i do dzieci oraz młodzieży zamieszkującej lub przebywającej na terenach wiejskich. Szkolenia i pogadanki skierowane do dzieci i młodzieży przeprowadzane było zarówno w placówkach oświatowych znajdujących się na terenach wiejskich w trakcie roku szkolnego, jak i w świetlicach wiejskich organizujących wypoczynek podczas ferii zimowych i wakacji letnich. W trakcie spotkań uważliwiano młodych słuchaczy na zagrożenia, jakie mogą na nich czyhać w obrębie gospodarstwa rolnego. Uczestnicy spotkań brali także udział w konkursach plastycznych na temat zagrożeń występujących na wsi.

Szkolenie dla rolników w Murczynku

Spotkanie z dziećmi w Krotoszynie

Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy prowadził spotkania edukacyjne w ramach działań pod hasłem „Bezpieczne lato”. Cel, jaki przyświecał temu przedsięwzięciu to przede wszystkim popularyzacja wiedzy na temat występujących lub mogących wystąpić zagrożeń wypadkowych i chorobowych przy pracy w rolnictwie. Uczestnicy spotkań przyswajali wiedzę poprzez różnego rodzaju gry i zabawy oraz pogadanki. W tym roku do współpracy w ramach tych działań przyłączyła się Państwowa Straż Pożarna, którą reprezentowała m.in. Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 3 w Bydgoszczy a także Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nakle.

Po lewej: pokaz ratownictwa wysokościowego na obozie, po prawej: biblioteka w Potulicach

W roku 2015 r. przeprowadzono w sumie 35 szkoleń, w których uczestniczyło 213 rolników i 779 uczniów. Podejmowane działania edukacyjne wspierane były praktycznym doradztwem technicznym oraz urozmaicone konkursami wiedzy i plastycznymi, skierowanymi do poszczególnych grup docelowych.

Program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań BHP przez maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym

W 2015 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy realizował program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym. W tym celu wytypowano grupę 126 zakładów pracy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, do których skierowano bezpośrednie zaproszenia do udziału w ww. programie prewencyjnym. Po szkoleniu zainteresowanie programem wyraziły ogółem 23 podmioty, które zostały zaliczone do harmonogramu centralnego. Już w toku trwania programu z uczestnictwem w nim zrezygnował 1 podmiot, tym samym liczba uczestników programu prewencyjnego spadła do 22.

W czasie trwania programu prewencyjnego pracodawcy przesłali do OIP w Bydgoszczy łącznie 127 ankiet dotyczących działań związanych z dostosowaniem użytkowanych maszyn do wymagań minimalnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Po ich weryfikacji ustalono, że założenia programu spełniają 72 ankiety. W stosunku do pozostałych 55 ankiet weryfikacja była negatywna.

Kontrolami sprawdzającymi sposób realizacji tematu prewencyjnego objęto 100% uczestników tj. 22 pracodawców. Z tej grupy program z wynikiem pozytywnym ukończyło 20 pracodawców i ostatecznie taka właśnie liczba „Zaświadczeń o ukończeniu programu prewencyjnego PIP” została wydana. Wręczenie zaświadczeń odbyło się podczas uroczystej gali 17.11.2015 r.

Program informacyjno-prewencyjny w budownictwie

Działania podejmowane w celu realizacji programu na rzecz poprawy warunków pracy w przedsiębiorstwach budowlanych obejmowały szkolenia dla pracodawców, pracowników i służb bhp na dużych budowach. Podmiotami objętymi działaniami byli pracownicy zarówno głównych wykonawców, jak i firm podwykonawczych, realizujących m.in. takie projekty jak:

- budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Bydgoszczy,
- budowa Centrum Wystawienniczo-Targowym w Myśliczynie,
- budowa linii tramwajowej realizowanej w Toruniu.

W ramach działań edukacyjno-informacyjnych prowadzone były szkolenia:

- na dużych budowach realizowanych na terenie województwa podległego OIP Bydgoszcz,
- podczas posiedzenia Rady ds. Bezpieczeństwa w Budownictwie oraz Sygnatariuszy Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie,
- w siedzibie OIP w Bydgoszczy.

Do kolejnego etapu programu prewencyjnego, potwierdzonego dobrowolnym złożeniem pisemnej deklaracji, zgłosiło się 9 firm budowlanych objętych właściwością miejscową OIP Bydgoszcz. Inspektorzy pracy przeprowadzili kontrole u 8 pracodawców zatrudniających łącznie 282 pracowników w ramach stosunku pracy.

W programie czynny udział wzięły firmy budowlane z sektora prywatnego, w tym 5 firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników i 3 firmy zatrudniające od 50 do 249 pracowników. W toku prowadzonych czynności kontrolnych udzielono 19 porad prawnych i 56 porad technicznych. Program ukończyło łącznie 8 firm budowlanych z wynikiem pozytywnym, otrzymując zaświadczenia o ukończeniu programu prewencyjnego PIP.

Program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”

Beneficjentami programu od początku jego istnienia niezmiennie pozostają przede wszystkim uczniowie szkół ponadgimnazjalnych o zawodowym profilu kształcenia oraz młodzież akademicka. W roku 2015 Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy realizował założenia programu edukacyjnego w placówkach oświatowych całego województwa. Wszystkie etapy przewidziane w toku realizacji „Kultury Bezpieczeństwa” poświadczają 110 nauczycieli reprezentujących 27 placówek oświatowych województwa kujawsko-pomorskiego.

Realizacja programu w roku szkolnym 2014/2015 rozpoczęła się dostarczeniem podręczników do placówek, które wyraziły chęć uczestnictwa w „Kulturze Bezpieczeństwa”. Kolejnym etapem realizacji programu były spotkania pracowników Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy z uczniami oraz nauczycielami placówek oświatowych. Omawianych szkoleń w roku szkolnym 2014/2015 odbyło się 19. W spotkaniach z udziałem przedstawiciela Okręgowego Inspektoratu Pracy wzięło udział 1 059 uczniów, 102 nauczycieli z 19 placówek oświatowych oraz 82 studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W ramach programu prewencyjnego „Kultura Bezpieczeństwa” Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy 24.11.2015 r. zorganizował również wycieczkę dla uczniów kształcących się w zawodzie technik mechatronik. Celem wydarzenia było poznanie zakładu Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz S.A. Młodzież zwiedziła hale zakładu, gdzie produkowane są najnowsze składy kolejowe, jak również tramwaje dostarczane do wielu miast całej Europy. Uczniowie mieli okazję zapoznać się ze standardami bhp stosowanymi przez pracowników, rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi, dzięki którym prace wykonywane są w bezpiecznych warunkach, a także poznać charakterystykę, rozmiar i zaawansowaną strukturę bydgoskiego zakładu.

Wycieczka uczniów do zakładu Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz S.A.

Ogółem, w realizacji programu edukacyjnego „Kultura Bezpieczeństwa”, pod kątem szkoleniowym w 2015 roku udział wzięło 1 091 uczniów, 82 studentów oraz 105 nauczycieli. Grono pedagogiczne realizujące założenia programu w trakcie swoich zajęć przeszkoliło 3 455 uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa kujawsko-pomorskiego.

Realizując założenia programu pracownicy OIP brali również udział w następujących imprezach:

- V edycja Targów Pracy i Przedsiębiorczości w Nakle n/Notecią (22.04.2015 r.),
- Targi Pracy w Inowrocławiu (23.04.2015 r.),
- Targi Pracy UTP (23.04.2015 r.),
- Offerty – Targi Biura Karier kluczowych bydgoskich uczelni (19.11.2015 r.),
- Mikołajkowe Targi Pracy w Wyższej Szkole Gospodarki (03.12.2015 r.).

Program prewencyjno-informacyjny „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych w pracy”

Chcąc przeciwdziałać opisywanym zjawiskom, w roku 2015 Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy po raz kolejny realizował założenia programu prewencyjno-informacyjnego „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych w pracy”. W ramach popularyzacji przedsięwzięcia udzielano wywiadów w lokalnych rozgłośniach radiowych, wśród których znalazły się stacje takie, jak Radio PIK oraz TOK FM i Radio Żółte Przeboje.

Podczas programu „Rozmowa Dnia” w TVP Bydgoszcz przybliżono widzom działalność prewencyjną, w tym również działania dotyczące ograniczania stresu w miejscu pracy. Przystępując do realizacji głównych założeń programu, pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy podczas bezpośrednich spotkań informowali pracodawców o założeniach programu, ponadto rozesłano zaproszenia do tych podmiotów, które wyraziły zainteresowanie prezentowaną problematyką. Etap rozpoczynający program prewencyjny, czyli warsztaty szkoleniowe, zostały przeprowadzone w ciągu dwóch dni, tj. 17 i 18.06.2015 r.

Warsztaty antystresowe - pierwszy etap programu prewencyjnego

Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy uczestniczyli w licznych imprezach otwartych, podczas których udostępniano publikacje PIP, również te, traktujące o problematyce stresu.

Wśród najważniejszych wydarzeń tego typu w roku 2015 wymienić można:

- V edycja Targów Pracy i Przedsiębiorczości w Nakle n/Notecią (22.04.2015 r.)
- Targi Pracy w Inowrocławiu (23.04.2015 r.),
- Targi Pracy UTP (23.04.2015 r.),
- Konferencja „Ochrona zdrowia pracujących (23.04.2015 r.),
- Dni Pola w Grubnie (13-14.06.2015 r.),
- Powitanie Lata w Myślęcinku (28.06.2015 r.),
- XIII Pałuckie Targi Rolne w Żninie (22-23.08.2015 r.),
- V Festiwal Aktywności Kobiet - Babie Lato (29.08.2015 r.),
- III Konferencja „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu organizowana w ramach Małego Festiwalu „Ty i Ja” (10.09.2015 r.),
- Dożynki Wojewódzkie w Kowalewie Pomorskim (06.09.2015 r.).

Założenia programu informacyjno-prewencyjnego poruszane były również podczas szkoleń w ramach innych działań prewencyjnych takich, jak: dni bezpieczeństwa organizowane w zakładach województwa kujawsko-pomorskiego, spotkania z pracodawcami zatrudniającymi pracowników młodocianych, warsztaty wypadkowe oraz szkolenia organizowane w ramach Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy, wspomagane kolportażem wydawnictw Państwowej Inspekcji Pracy.

Program prewencyjny dla mikro-zakładów „Zdobądź dyplom PIP”

Podobnie jak w latach ubiegłych, prowadzono kampanię promocyjną przeznaczoną dla pracodawców zatrudniających do 9 pracowników, prowadzących zakłady produkcyjne, handlowe i usługowe. W ramach działań na rzecz poprawy poziomu bezpieczeństwa pracy i stanu praworządności w stosunkach pracy, grupa ta została, za zgodą Okręgowego Inspektora Pracy, rozszerzona o pracodawców zatrudniających do 20 pracowników.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, rozumiejąc potrzebę popularyzacji wśród pracodawców wiedzy na temat ochrony pracy, włączył się w realizację organizowanych działań prewencyjnych, m.in. podczas targów i szkoleń prowadzonych w ramach innych programów prewencyjnych organizowanych przez Państwową Inspekcję Pracy. Informacje o programie przekazywano za pośrednictwem inspektorów pracy, podczas kontroli i spotkań z pracodawcami, w trakcie działalności szkoleniowej, za pośrednictwem strony internetowej Państwowej Inspekcji Pracy oraz poprzez kolportaż materiałów edukacyjnych pt. „Zdobądź dyplom Państwowej Inspekcji Pracy”.

W wyniku przeprowadzonych audytów inspektorzy pracy pozytywnie ocenili działania 30 pracodawców. Jeden z zakładów w czasie trwania programu zawiesił prowadzenie działalności. Podczas przeprowadzonych działań stwierdzono, że 6 uczestników nie spełniło wymagań programu i nie przeszło pozytywnie audytu.

Tegoroczni laureaci konkursu zostali uhonorowani na uroczystej Gali w Kujawsko – Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim. Otrzymane dyplomy stanowią wyróżnienie za podjęcie przez nagrodzonych pracodawców działań zmierzających do poprawy poziomu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w zakładzie pracy.

Kampania Informacyjno-Promocyjna „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu

Cel kampanii to popularyzowanie wiedzy o negatywnych skutkach stresu związanego z wykonywaną pracą oraz o innych zagrożeniach psychospołecznych takich, jak: mobbing, dyskryminacja, nierówne traktowanie, molestowanie oraz agresja i przemoc w miejscu pracy.

Działania informacyjne w ramach kampanii omawiane były podczas warsztatów antystresowych prowadzonych w ramach programu prewencyjnego. W związku z tym, na stronie internetowej Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy, wraz z informacją o wydarzeniu, pojawiła się karta informacyjna opracowana przez koordynatora, celem zapoznania potencjalnych odbiorców z ideą kampanii oraz zróżnicowaniem działań podejmowanych w jej ramach od założeń programu prewencyjnego.

Kampania informacyjno-promocyjna „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu”

Założenia, cele i harmonogram realizacji kampanii w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy.

Cele kampanii

Popularyzowanie wiedzy o negatywnych skutkach stresu związanego z wykonywaną pracą oraz o innych zagrożeniach psychospołecznych i sposobach radzenia sobie z nimi:

- upowszechnianie informacji o działaniach jakie należy podjąć, aby móc skutecznie zarządzać stresem i zagrożeniami psychospołecznymi dla zdrowia i bezpieczeństwa w pracy;
- promowanie przykładów dobrych praktyk zarządzania stresem i zagrożeniami psychospołecznymi;
- inspirowanie do rozwijania umiejętności radzenia sobie ze stresem w pracy poprzez poznanie mechanizmów rządzących stresem, uświadomienie sobie przyczyn oraz poznanie skutków.

Grupy docelowe

- pracodawcy,
- pracownicy,
- pracownicy służby bhp

Kampania będzie ogniskować się na:

- Promowaniu programu prewencyjnego „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy”
- zwiększeniu świadomości narastającego problemu związanego ze stresem w pracy i zagrożeniami psychospołecznymi;
- promowaniu korzystania z prostych, praktycznych narzędzi w zakresie zarządzania zagrożeniami psychospołecznymi i stresem w pracy;
- informowaniu o pozytywnych skutkach zarządzania stresem w miejscu pracy.

Koordynator:
Kamil Nyckowski – Sekcja Promocji i Prewencji OIP Bydgoszcz
tel: 52 320 24 26

kamil.nyckowski@bydgoszcz.pip.gov.pl
prewencja@bydgoszcz.pip.gov.pl

Karta informacyjna opracowana dla potrzeb kampanii, dostępna na stronie OIP Bydgoszcz

Powyższa karta informacyjna kolportowana była wraz z głównymi wydawnictwami Państwowej Inspekcji Pracy dotyczącymi stresu i innych zagrożeń psychospołecznych. Materiały te dostarczano w ramach kampanii podczas licznych imprez otwartych, targów, jak również zdarzeń z zakresu innych działań prewencyjnych, takich jak dni bezpieczeństwa organizowanych w zakładach województwa kujawsko-pomorskiego, spotkań z pracodawcami zatrudniającymi pracowników młodocianych, warsztatów wypadkowych oraz szkoleń organizowanych w ramach Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy. Dzięki współpracy z partnerami, powyższe materiały zostały również dostarczone do trzech Wojewódzkich Ośrodków Medycyny Pracy – w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku oraz do dziewiętnastu PUP województwa kujawsko-pomorskiego. Aby wzmocnić przekaz kampanii, władzom tych instytucji dostarczono plakaty „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu”. Działaniem wspomagającym w trakcie kampanii było uczestnictwo Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w zebraniu naukowo-szkoleniowym Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy oddział Kujawsko-Pomorski, które odbyło się w dniu 16.09.2015 r. W trakcie spotkania koordynator programu wygłosił wykład dotyczący stresu i innych zjawisk psychospołecznych, ich wpływu na jednostkę oraz społeczeństwo, jak również współczesnych potrzeb i sposobów ograniczania tych zjawisk. W spotkaniu uczestniczyło 27 odbiorców, pracowników służby zdrowia, głównie lekarzy.

Program prewencyjny dla zakładów usług leśnych

W ramach realizacji programu Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy przeprowadził 4 szkolenia, w których uczestniczyło 90 osób, w tym 21 właścicieli zakładów usług leśnych, 20 pracowników zatrudnionych w tych zakładach oraz 49 pracowników nadleśnictw. Przeprowadzone po szkoleniach audyty kontrolne wykazały największe uchybienia w zakresie w oceny ryzyka zawodowego, programów szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz sporządzania umów o pracę. Stwierdzono, że ponad 60% wydanych środków prawnych zostało wykonanych, a efektem tego jest dokonanie oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach związanych z pozyskiwaniem i zrywką drewna oraz uzupełnienie i opracowanie programów szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Konkursy promujące pożądane postawy adresatów działań PIP

Działalność prewencyjna realizowana przez Okręgowy Inspektorat Pracy polega także na organizowaniu konkursów propagujących wiedzę na temat bezpieczeństwa w środowisku pracy oraz promujących najlepsze rozwiązania organizacyjne, techniczne i praworządności w stosunkach pracy.

Założeniem prestiżowego konkursu „Pracodawca – Organizator Pracy Bezpiecznej” było wypromowanie pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego, którzy z dużą starannością i zaangażowaniem przestrzegają przepisów prawa pracy. W 2015 r. do konkursu przystąpiło 16 zakładów pracy w 3 kategoriach uzależnionych od liczby pracowników zatrudnionych przez pracodawców.

Jeden z laureatów z regionu kujawsko-pomorskiego – firma Anwil S.A. z Włocławka, został ponadto wyróżniony w drugim, ogólnopolskim etapie konkursu.

Uczestnicy konkursu „Buduj bezpiecznie” skierowanego do branży budowlanej, w której dochodzi do wielu wypadków przy pracy, rekrutowani byli poprzez bezpośredni kontakt inspektorów pracy z pracodawcami. Głównym celem konkursu było promowanie wykonawców robót budowlanych, którzy w swojej działalności zapewniają bezpieczne miejsca pracy w trakcie realizacji obiektów budowlanych. Do ubiegłorocznej edycji konkursu swój akces zgłosiło 5 wykonawców robót budowlanych (w tym 4 prowadziło prace) realizujących inwestycje na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Kapituła konkursu wybrała 3 najlepszych wykonawców. Jednego z nich wyróżniła. Ustalono, że jedna z firm realizowała swoją inwestycję na terenie województwa łódzkiego i dlatego odstąpiono od oceny.

Do konkursu, którego celem jest promowanie aktywności społecznych inspektorów pracy zgłosiło się 5 uczestników. Do oceny aktywności efektów działań społecznych inspektorów przyjęto kryteria zawarte w regulaminie i przyznano punkty poszczególnym SIP na podstawie przedstawionych dokumentów. Wyłoniono 3 laureatów, dwóch wyróżniono.

Realizując założenia programu edukacyjnego „Kultura bezpieczeństwa”, w roku szkolnym 2014-2015 zorganizowano liczne konkursy mające na celu sprawdzenie wiedzy zdobytej przez uczniów ze szkół uczestniczących w naszym programie edukacyjnym. Mimo że udział w nich nie był obowiązkowy, młodzież z dużym entuzjazmem uczestniczyła w testach i quizach poświęconych problemom z zakresu prawa pracy i bhp.

Konkurs „Poznaj swoje prawa w pracy”

W styczniu 2015 r. przeprowadzony został regionalny etap konkursu „Poznaj swoje prawa w pracy”. Udział w nim wzięło 27 uczniów spośród 150 uczestników wyłonionych podczas etapów szkolnych, które odbyły się w placówkach oświatowych województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie wyników etapu pisemnego i dogrywki Regionalna Komisja Konkursowa 3 najlepsze uczestniczki. Dnia 15.04.2015 r. wzięły one udział w finale konkursu „Poznaj swoje prawa w pracy” zorganizowanym przez Główny Inspektorat Pracy w Pałacu Nauki i Kultury w Warszawie. Naszym finalistkom nie udało się zająć miejsc nagradzanych.

Do 25.11.2015 r. realizowana była natomiast kolejna edycja konkursu na etapie szkolnym, do której tym razem przystąpiło 14 szkół z całego regionu oraz 549 uczniów. Do etapu regionalnego zakwalifikowano 28 uczniów. Formą popularyzacji regulacji prawnych dotyczących prawa pracy i kształtowania świadomości przyszłych pracowników jest także organizowany przez PIP we współpracy ze Związkiem Rzemiosła Polskiego „Ogólnopolski konkurs wiedzy o zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy dla uczniów z zakładów rzemieślniczych”. Co roku w konkursie udział bierze kilkuset uczniów z całej Polski, reprezentujących przede wszystkim zawody takie jak: murarz, fotograf, cukiernik, mechanik pojazdów samochodowych, kucharz małej gastronomii i fryzjer. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, we współpracy z Kujawsko-Pomorską Izbą Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy przygotował i w dniu 9.04.2015 r. przeprowadził pod Patronatem Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty.

„XV Regionalny Konkurs wiedzy o zasadach bhp dla uczniów z zakładów rzemieślniczych”

Od 2001 r. Okręgowy Inspektorat Pracy współorganizuje z Centrum Kształcenia Praktycznego w Grudziądzu „Międzyszkolny Konkurs Wiedzy o Prawie Pracy, Przepisach i Zasadach BHP”. W eliminacjach XV edycji uczestniczyło 380 uczniów, a w finale wzięło udział 18 najlepszych uczniów ze szkół w Grudziądzu, Brodnicy, Łasina, Wąbrzeźna, Świecia. Na podium stanęło 3 laureatów.

Najbardziej prestiżowym konkursem skierowanym do rolników organizowanym wspólnie z partnerami społecznymi jest konkurs Bezpieczne Gospodarstwo Rolne. Komisje konkursowe etapu regionalnego wyłoniły łącznie 9 zwycięzców. Jeden z laureatów etapu regionalnego otrzymał nagrodę specjalną Głównego Inspektora Pracy.

Wykorzystując wakacyjny wypoczynek dzieci na wsi, po raz kolejny zrealizowana została akcja „Bezpieczne Lato” zorganizowana we współpracy z Kujawsko-Pomorską Chorągwią Związku Harcerstwa Polskiego. Polegała ona na uświadomieniu zuchom i harcerzom, których obozy znajdowały się na terenach wiejskich, występujących tam zagrożeń dla ich zdrowia i życia. W roku 2015 do współpracy w ramach działań

pod hasłem „Bezpieczne lato” przyłączyła się Państwowa Straż Pożarna, którą reprezentowała m.in. Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 3 w Bydgoszczy. W konkursie udział wzięło 213 rolników i 779 uczniów.

Ponadto prowadzono również konkursy kierowane do uczniów i rolników indywidualnych. W bieżącym roku były to:

- konkursy wiedzy dla uczniów szkół rolniczych, średnich i OHP konkursy wiedzy i konkursy plastyczne dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z terenów wiejskich,
- Konkurs „Bezpieczna Zagroda” ogłaszany na łamach Gazety Pomorskiej,
- V Regionalny Konkurs „Bezpieczeństwo i Higiena Pracy w gospodarstwie rolnym z elementami prawa z zakresu rolnictwa obowiązującego w Unii Europejskiej”,
- XXIV Olimpiada Wiedzy Rolniczej,
- Wojewódzki Konkurs Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy i Ergonomii w Rolnictwie,
- V Ogólnopolski Konkurs Plastyczny dla Dzieci „Zwierzaki to nie pluszaki”,
- Konkurs fotograficzny „W rolnictwie można pracować bezpiecznie”.

Działania własne

Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w zakładach zajmujących się recyklingiem, w szczególności pojazdów wycofanych z użytkowania

W 2015 r. inspektorzy pracy przeprowadzili 14 kontroli w zakładach zajmujących się recyklingiem, których celem była ocena:

- zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- przygotowania pracowników do pracy,
- przestrzegania wymagań związanych z postępowaniami z przedmiotami niebezpiecznymi, znajdującymi się w złomie metali.

Analizując charakter wykonywanych prac podczas demontażu, segregacji, a następnie cięcia, niekiedy miażdżenia elementów metalowych w zakładach zajmujących się recyklingiem, należy zwrócić uwagę na szereg zagrożeń, jakie występują podczas tych procesów. Prowadzone kontrole nie wykazały zaniedbań ze strony pracodawców skutkujących bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia pracowników. Stwierdzone nieprawidłowości najczęściej miały charakter organizacyjny, polegający na zaniedbaniach w zakresie przestrzegania procedur podczas eliminowania zagrożeń wypadkowych wynikających z recyklingu złomu metalowego, w tym pojazdów wycofanych z użytkowania. Kontrole ujawniły także nieprawidłowości w obszarze wyposażenia technicznego stanowisk pracy oraz przygotowania pracowników do pracy.

W toku postępowania kontrolnego nie było podstaw do wydania decyzji dotyczących wstrzymania prac eksploatacji maszyn czy skierowania pracowników do innych prac. Wnioski w wystąpieniach dotyczyły uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego wszystkich czynników środowiska pracy, zapewnienia ustalonych w dokumentacji parametrów procesu technologicznego, zaprowadzenia kart ewidencji środków ochrony indywidualnej. Inspektorzy pracy, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami zastosowali sankcje wobec pracodawców w postaci wniosku do sądu o ukaranie oraz mandatu kredytowanego w kwocie 1 000zł. Przeciwdziałanie nierównemu traktowaniu pracowników zatrudnionych w ramach robót publicznych bądź prac interwencyjnych w urzędach i ich jednostkach organizacyjnych. W ramach realizacji tematu przeprowadzono 11 kontroli u 11 pracodawców. W kontrolowanych podmiotach zatrudnionych było 514 pracowników, w tym 330 kobiety i 22 niepełnosprawnych. Łącznie skierowano 6 wystąpień, zawierających ogółem 8 wniosków. Skierowane wnioski dotyczyły 123 pracowników. Skierowano również 1 decyzję, podlegającą natychmiastowemu wykonaniu, obejmującą 20 pracowników. Nie kierowano wniosków do sądu o ukaranie z powodu popełnienia jednego wykroczenia. Nie nałożono na pracodawców mandatów z tytułu popełnienia wykroczeń. Udzielono 5 porad prawnych, 4 porad technicznych i 2 dotyczących legalności zatrudnienia.

Kontrole prowadzone w 2015 r. wykazały znaczącą poprawę w przestrzeganiu prawa. Stanowisko inspektora pracy, kwestionujące politykę urzędów i jednostek organizacyjnych, polegającą na pomniejszaniu wysokości wynagrodzenia zasadniczego o kwotę wypłaconego dodatku za wieloletnią pracę, doprowadziło do zmiany polityki płacowej niektórych urzędów i jednostek. Stwierdzono tylko jeden przypadek niepłacenia pracownikom zatrudnionym w ramach robót publicznych dodatków za wieloletnią pracę, jednak w aktach pracowniczych brak było świadectw pracy, potwierdzających zakończony staż pracy. W dalszym ciągu ujawniano przypadki różnicowania wynagrodzenia w zależności od stażu pracy. Najistotniejszym jest jednak fakt stwierdzenia przypadków, w których pracownikom wykonującym taką samą pracę przyznawane jest wynagrodzenie zasadnicze w wysokości płacy minimalnej, a oprócz tego uprawnieni otrzymują dodatki za wieloletnią pracę.

Wydaje się, że źródło opisanego problemu tkwi gdzie indziej. Dotychczasowe reguły refundacji środków z Funduszu Pracy na prace interwencyjne czy publiczne do wysokości płacy minimalnej nie uwzględniają sytuacji, iż pracownicy zatrudniani w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych w urzędach, bądź jednostkach organizacyjnych samorządów różnych szczebli są w istocie pracownikami samorządowymi i podlegają takim samym regułom płacowym, jak inni samorządowcy. Nie można w tak schematyczny sposób kształtować zasad refundowania, a co za tym idzie - wynagradzania tej grupy pracowników, ponieważ w ten sposób stają się pracownikami drugiej kategorii.

W 2015 r. zorganizowano cztery warsztaty wypadkowe dla 87 członków zespołów powypadkowych. Wśród odbiorców tych działań znaleźli się przedstawiciele Społecznej Inspekcji Pracy, pracodawcy oraz pracownicy służb bhp. Warsztaty składały się z dwóch części: teoretycznej i praktycznej.

Współdziałanie

W roku 2015 Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy współdziałał z instytucjami działającymi na rzecz ochrony pracy na mocy porozumień o wzajemnej współpracy, podpisanych przez Głównego Inspektora Pracy w latach ubiegłych z partnerami instytucjonalnymi, stowarzyszeniami, związkami zawodowymi oraz organami nadzoru i kontroli z województwa kujawsko – pomorskiego. Współpraca opierała się przede wszystkim na wzajemnym przekazywaniu informacji na temat nieprawidłowości ujawnianych w wyniku działań kontrolnych, wzajemnym rozwiązywaniu problematyki dotyczącej bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy czy przestrzegania obowiązujących przepisów prawa pracy, organizacji wspólnych konferencji, szkoleń oraz imprez branżowych skierowanych do pracowników i pracodawców. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy w 2015 r. przeprowadził samodzielnie na wniosek innych organów 263 czynności nadzorczo-kontrolne. Wspólne kontrole przeprowadzono w 25 przypadkach. W wyniku przeprowadzonych czynności powiadomiono właściwe urzędy o wynikach 844 kontroli. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, podobnie jak w latach poprzednich, również i w 2015 r. podejmował współpracę z policją. Polegała ona głównie na przekazywaniu informacji o wypadkach przy pracy. Policja była podmiotem, który najczęściej informował OIP o zaistniałych wypadkach. Na podstawie przekazanych informacji, pracownicy sekcji Promocji i Prewencji Wypadkowej Inspekcji sporządzali meldunki wypadkowe.

Współdziałanie OIP z administracją publiczną, organami nadzoru nad warunkami pracy oraz innymi instytucjami działającymi w sferze ochrony pracy

Wyszczególnienie	Kontrole wspólne	Kontrole na wniosek	Informacja o wynikach
Związki zawodowe	0	2	173
SIP	4	0	77
Państwowa Inspekcja Sanitarna	1	19	25
Urząd Skarbowy, Urząd Kontroli Skarbowej	0	77	92
Nadzór budowlany	1	3	8
UDT	0	0	35
Prokuratura	0	4	15
Policja	5	22	36
Wojewódzki Urząd Pracy	0	5	7
Powiatowy Urząd Pracy	1	77	83
ZUS	0	24	80
Pozostałe	0	5	13
RAZEM	12	238	644

Prowadząc dochodzenia w sprawach narażania na niebezpieczeństwo utraty zdrowia i życia pracowników w wyniku wypadków przy pracy, policja zwracała się często do OIP z prośbą o udzielenie informacji po przeprowadzonych kontrolach.

Inspektorat prowadził też intensywną współpracę z Państwową Strażą Pożarną, m.in. poprzez organizację narady szkoleniowej w dniach 15 i 16.04.2015 r. w Tleniu. W ramach współpracy Państwowa Straż Pożarna włączyła się również do działań pod hasłem „Bezpieczne lato”. Współpraca z PSP zaowocowała też szkoleniem przeprowadzonym przez nadinspektora pracy Sekcji Promocji i Prewencji Wypadkowej dla 20 komendantów powiatowych i miejskich PSP oraz 22 pracowników służb bhp tych komend.

Przy realizacji zadań kontrolnych aktywnie współpracowano z Urzędem Dozoru Technicznego w Bydgoszczy. Wspólne działania polegały przede wszystkim na przekazywaniu informacji o stwierdzonych podczas kontroli naruszeniach przepisów ustawy o dozorcze technicznym. Podjęto wstępne przygotowania i współpracę z Transportowym Dozorem Technicznym Oddział Terenowy w Gdańsku. Ustalono, że zostanie podpisane porozumienie na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa pracy między urzędami na szczeblu centralnym.

W 2015 r. kontynuowana była współpraca o charakterze prewencyjnym - promocyjnym z Oddziałem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy i Toruniu. W dniu 25.11.2015 r. pracownicy OIP w Bydgoszczy udzielali porad prawnych podczas „Tygodnia Przedsiębiorczości” organizowanego przez ZUS w Bydgoszczy. Współpraca z ZUS polegała także na wymianie informacji na temat prowadzonych kontroli w zakresie przepisów prawa pracy i bhp. Zakład Ubezpieczeń Społecznych był fundatorem pakietów medycznych dla laureatów programu prewencyjnego skierowanego do mikro przedsiębiorstw „Zdobądź Dyplom PIP”. W 2015 r. pakiety dedykowano konkretnym branżom i przekazano je 70 pracodawcom.

Intensywna współpraca o charakterze prewencyjnym skierowana do sektora rolniczego prowadzona była wraz z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Po raz kolejny wspólnie zorganizowano konkursy skierowane do rolników indywidualnych, dzieci i młodzieży zamieszkującej tereny wiejskie oraz uczęszczającej do szkół o profilu rolniczym. Dużym zainteresowaniem cieszyła się kolejna odsłona prestiżowego konkursu współorganizowanego z instytucjami okołorolniczymi pod nazwą „Bezpieczne gospodarstwo rolne”. Wspólne działania o charakterze prewencyjnym polegały także na wizytacjach gospodarstw rolnych, szkoleniach skierowanych do rolników indywidualnych oraz organizacji stoisk informacyjnych.

W 2015 r. Inspektorat Pracy w Bydgoszczy współpracował z WUP w Toruniu oraz PUP z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Współpraca pomiędzy urzędami polegała przede wszystkim na aktywizacji osób bezrobotnych poprzez organizowanie stoisk konsultacyjnych podczas branżowych targów pracy.

Dnia 24.04.2015 r. Małgorzata Porażyńska uczestniczyła w posiedzeniu VI sesji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu. Podczas posiedzenia Okręgowy Inspektor Pracy w Bydgoszczy omówiła działalność Państwowej Inspekcji Pracy na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Współpraca z sądami i prokuraturą w 2015 r. polegała głównie na wymianie informacji o kontrolach, których przedmiotem było przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higiena pracy oraz o wypadkach przy pracy.

W dniu 12.05.2015 r. podpisane zostało nowe porozumienie przez komendanta Głównego Straży Granicznej i Głównego Inspektora Pracy w sprawie zasad współdziałania straży i Państwowej Inspekcji Pracy. Na tej podstawie przeprowadzono w roku 2015 wspólne działania w zakresie kontroli legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców.

Współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Bydgoszczy bazowała na współorganizowaniu konferencji i spotkań. Dnia 23.04.2015 r. w siedzibie OIP w Bydgoszczy odbyła się XVII Konferencja Naukowa pt. „Ochrona zdrowia pracujących”.

W ubiegłym roku kontynuowana była też współpraca z Państwową Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Nakle nad Notecią, w związku z realizowaną na terenie powiatu nakielskiego akcją „Bezpieczne wakacje”, wykorzystywał do celów prewencyjnych i informacyjnych publikacje i broszury PIP.

W 2015 r. odbyły się spotkania i szkolenia skierowane do przedstawicieli związków zawodowych. Podczas spotkań omawiano dotychczasową współpracę, wskazywano nowe kierunki działań oraz analizowano kontrole podejmowane przez inspektorów na wniosek związków zawodowych - ich zasadność i tematykę. Przy okazji szkoleń zachęcano uczestników do aktywnego udziału przedstawicieli załóg w konkursach organizowanych przez OIP, adresowanych do społecznych inspektorów pracy oraz pracodawców stosujących dobre praktyki. Wzorem lat poprzednich, społeczni inspektorzy pracy brali czynnie udział w Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy, w ramach której odbyło się łącznie 6 szkoleń.

Społeczni inspektorzy pracy oraz pracownicy służb bhp byli również adresatami warsztatów wypadkowych skierowanych do firm, w których w 2015 r. zarejestrowano wypadki lub zdarzenia potencjalnie wypadkowe. Ta forma szkolenia, stanowiąca własny program

prewencyjny realizowany przez OIP w Bydgoszczy, podobnie jak Kujawsko-Pomorska Akademia Społecznego Inspektora Pracy spotkała się z dużym zainteresowaniem zarówno pracowników, jak i pracodawców. W 2015 r. odbyły się 4 warsztaty wypadkowe.

Pozytywne efekty przyniosła w 2015 r. współpraca OIP z instytucjami i firmami z branży budowlanej. Dnia 18.05.2015 r. w siedzibie Inspektoratu odbyło się posiedzenie Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Bydgoszczy. Podczas posiedzenia poruszone zostały ważne wątki dotyczące głównie bezpieczeństwa pracy, m.in: bezpieczeństwa maszyn i konieczności tłumaczenia instrukcji ich obsługi na języki obce ze względu na zatrudnianie pracowników obcojęzycznych, natychmiastowe zgłaszanie wypadków przez pracodawców do OIP czy promowanie programów prewencyjnych. Następnie, dnia 14.09.2015 r., również w siedzibie OIP, zorganizowano posiedzenie grupy roboczej Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie zawartego w dniu 22.05.2014 r. To właśnie podczas wrześnieowego spotkania ustalono standardy dotyczące stosowania środków ochrony indywidualnej (ŚOI) dla osób pracujących na budowach realizowanych przez sygnatariuszy Porozumienia. Propozycje grupy roboczej zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę, która spotkała się 30.09.2015 r. w siedzibie OIP. Dnia 24.11.2015 r. odbyło się natomiast posiedzenie Komitetu Sterującego Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, które zaowocowało podpisaniem deklaracji przez 9 sygnatariuszy Porozumienia w sprawie stosowania środków ochrony indywidualnej przez osoby pracujące na budowach.

Jak co roku, również i tym razem OIP podejmował współpracę z bydgoskimi uczelniami. Zarówno pracownicy merytoryczni, jak i inspektorzy brali udział w organizowanych przez szkoły wyższe targach, szkoleniach czy też „Dniach otwartych”. Jednym z podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy jest skuteczne egzekwowanie praw pracowników, w tym osób niepełnosprawnych. Nie zapominając o tej ważnej misji OIP wraz z Stowarzyszeniem Bez Ograniczeń oraz Zespołem Szkół nr 19 im. „Synów Pułku” w Bydgoszczy zorganizował wspomnianą już konferencję „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”. Naczelną ideą przedsięwzięcia było promowanie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, zwiększanie świadomości społecznej wśród pracodawców a przede wszystkim przełamywanie barier w podejściu osób zdrowych do niepełnosprawnych. W ramach współpracy z Wyższą Szkołą Gospodarki, OIP został też zaproszony na targi pracy dla osób niepełnosprawnych, które odbyły się 10.12.2015 r. w siedzibie WSG. Dnia 19.11.2015 r. Inspektorat uczestniczył również w targach pracy OFFerty organizowanych przez Porozumienie Bydgoskich Biur Karier: Wyższą Szkołą Gospodarki, Kujawsko-Pomorską Szkołę Wyższą, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Wydział Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu oraz Collegium Medicum UMK w Toruniu.

Na przestrzeni lat Kujawsko-Pomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości niezmiennie i konsekwentnie realizuje swój cel, jakim jest obrona interesów zrzeszonych organizacji rzemieślniczych i ich członków oraz udzielanie tym organizacjom pomocy zarówno doradczej, jak i instruktażowej. Współpraca z Izbą opiera się na głównie na współorganizowaniu konkursów. W dniu 9.04.2015 r. odbyła się XV edycja Regionalnego Konkursu wiedzy o zasadach BHP dla uczniów z zakładów rzemieślniczych, w których udział wzięło 30 uczestników z województwa kujawsko-pomorskiego kształcących się w zawodach: cukiernik, fryzjer, fotograf, elektryk, elektromechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, sprzedawca oraz wędliniarz. W dniu 11.12.2015 r. w siedzibie Kujawsko – Pomorskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy odbyło się też spotkanie połączone z obchodami 60-lecia istnienia budynku Domu Rzemiosła i Bydgoszczy, w którym uczestniczyła Okręgowy Inspektor Pracy.

Państwowa Inspekcja Pracy corocznie finansuje publikację podręczników i płyt z uzupełniającym materiałem audiowizualnym CIOP-PIB, które wraz z poradnikami i innymi materiałami opracowanymi przez PIP, przekazywane są nieodpłatnie nauczycielom gotowym realizować program „Kultura bezpieczeństwa” podczas zajęć z uczniami. Nauczyciele brali udział w spotkaniach szkoleniowych, które miały za zadanie przygotować ich do realizacji programu.

Podsumowania i wnioski

Rok 2015 był drugim pełnym rokiem obowiązywania nowych regulacji w zakresie **rodzicielstwa**, przede wszystkim w obszarze urlopu rodzicielskiego. Jak wskazują wyniki kontroli, znowelizowane przepisy w praktyce przyjęły się, a pracownicy bardzo chętnie z nich korzystają. Podobnie z „urlopem ojcowskim”; coraz więcej pracowników – ojców wykorzystuje przysługujące im prawo do dwutygodniowego urlopu ojcowskiego. Ocena praworządności w tym obszarze wypada pozytywnie. Ujawniane uchybienia powstały przede wszystkim u pracodawców średnich i dużych, co biorąc pod uwagę wagę naruszeń, ma istotne znaczenie dla problematyki. Powstałe nieprawidłowości wynikają raczej z pośpiechu, pewnego rodzaju niedbalstwa i rutyny przy wykonywaniu obowiązków związanych z prowadzeniem dokumentacji kadrowej.

Mniej optymistyczne wnioski płyną z analizy wyników kontroli w obszarze przestrzegania przepisów o **czasie pracy i ochronie wynagrodzenia za pracę**. Podobnie jak w roku ubiegłym, pracodawcy tłumaczą swoje uchybienia niezajomością zasad i niewiedzą, jednak biorąc pod uwagę powszechny dostęp do obowiązujących przepisów wydaje się, że są to świadome działania mające na celu obejście regulacji kodeksu pracy. Nieewidencjonowanie czasu pracy może wiązać się z próbą uniknięcia obowiązku wypłacania pracownikom należnego dodatkowego wynagrodzenia z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych. Z doświadczenia inspektorów pracy wynika ponadto, że niejednokrotnie sami pracownicy, znajdujący się często w trudnej sytuacji życiowej, wybierają nieformalny sposób rozliczenia czasu pracy i wypłaty wynagrodzenia za pracę. Dopiero w przypadku rozstania z pracodawcą lub zachorowania i braku wypłaty należnych świadczeń pracownicy zwracają się o pomoc do Państwowej Inspekcji Pracy. Aż jedna trzecia z ogółu wniesionych w 2015 r. skarg do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy dotyczyła niewypłacania bądź nieterminowego wypłacania wynagrodzenia za pracę, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, i innych świadczeń ze stosunku pracy.

Działalność kontrolna w zakresie **czasu prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku oraz czasu pracy kierowców** pokazuje, że możliwe jest wypracowanie właściwych rozwiązań przez pracodawców w obszarze prawnej ochrony pracy. Z przeprowadzonych w roku 2015 r. kontroli wynika, że zmiany prawa (od 2012 r.) przenoszące odpowiedzialność za naruszenia przepisów również na kierowców, spowodowały większą dbałość tej grupy zawodowej o przestrzeganie norm prowadzenia pojazdu. Na coraz lepszą sytuację w zakresie naruszeń w pracy kierowców mają wpływ firmy zewnętrzne, które obsługują coraz większą liczbę małych i średnich firm transportowych. Profesjonalne kontrolowanie kierowców oraz prawidłowo rozliczany czas pracy kierowców przez takie firmy, powoduje znaczną poprawę w zakresie przestrzegania przepisów prowadzenia pojazdu oraz w zakresie czasu pracy. Dodatkowo, utrzymująca się trudna sytuacja ekonomiczna, wymusza nadal na przedsiębiorcach dbałość o organizację czasu pracy kierowcy, ponieważ kary nakładane za naruszenia są często bardzo istotnym elementem kosztów prowadzenia działalności transportowej. Nadal jednak istnieją niewielkie firmy zakładane przez samych kierowców, zatrudniających dodatkowo jedną lub dwie osoby. W firmach tych pracodawca przeważnie również jest kierowcą i jeździ, tak jak jego pracownicy, dlatego nikt nie posiada wymaganej wiedzy ani odpowiedniej ilości czasu, aby prawidłowo organizować czas pracy kierowców. Taka sytuacja powoduje jednak zagrożenia publiczne także dla innych użytkowników dróg, zatem konieczne wydaje się kontynuowanie kontroli przestrzegania przepisów o czasie prowadzenia pojazdu, przerw i czasu odpoczynku oraz czasu pracy kierowców.

Groźnym zjawiskiem uwidocznionym już w 2014 r. i pojawiającym się również w 2015 r. jest pozbawianie spółek prawa handlowego zarządów, bądź to przez ich odwołanie, bądź przez złożenie rezygnacji przez jej członków. Pozabawia to pracowników możliwości m.in. dochodzenia swoich roszczeń z uwagi na konieczność wskazania przed sądem organu reprezentującego spółkę.

Stwierdzone nieprawidłowości jak też ich skala wskazują na konieczność dalszego intensywnego monitorowania sytuacji na rynku pracy w obszarze ochrony wynagrodzenia za pracę, a co za tym idzie - podejmowanie skutecznych działań kontrolno-nadzorczych, jak też wprowadzenie odpowiednich zmian legislacyjnych w obowiązujących przepisach, zapewniających ochronę pracownikom „porzuconym” przez pracodawcę.

Długofalowy Program działania Państwowej Inspekcji Pracy obejmujący lata 2013–2015 dotyczył strategicznych obszarów ochrony pracy, których specyfika wymagała przyjęcia perspektywy długookresowej zarówno w działaniach kontrolno-nadzorczych jak i prewencyjnych.

W obszarze **bezpieczeństwa i higieny pracy** były to działania skoncentrowane na likwidacji lub ograniczaniu zagrożeń stwarzających istotne ryzyko utraty zdrowia i życia zatrudnionych. W 2015 r. zakończono trzyletni program **wzmoczonego nadzoru** nad zakładami, gdzie ze względu na wysoki wskaźnik częstotliwości wypadków przy pracy, występowaniu chorób zawodowych i przekroczenia norm czynników szkodliwych prowadzono co najmniej po dwie kontrole każdego roku w okresie 2013-2015. W wyniku realizacji wydanych środków prawnych pracodawcy podjęli działania korygujące i zapobiegawcze, które miały wpływ na zwiększenie bezpieczeństwa pracowników. Intensywny nadzór nad zakładami przyczynił się do poprawy warunków pracy około 400 zatrudnionych w dwóch zakładach. W przypadku jednej firmy budowlanej objętej wzmocnionym nadzorem nastąpiła utrata płynności finansowej, zwolnienie całej załogi i zakończenie działalności.

W ramach programu długofalowego oceniano również **zarządzanie bezpieczeństwem** w średnich i dużych zakładach, w których wydarzyły się wypadki przy pracy, w tym wypadki o cechach powtarzalnych. W efekcie kontroli wyeliminowano uchybienia dotyczące dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, uświadomiono pracodawcom istotę i wagę spójności stosowanych środków profilaktycznych wynikających z oceny ryzyka zawodowego ze środkami wynikającymi z postępowań powypadkowych. Kontrole sprawdzające wykazały, że zmniejszyła się liczba wypadków u tych pracodawców, którzy stosując się do zaleceń inspektorów pracy rzetelnie podchodzą do ustalania przyczyn wypadków oraz stosują adekwatne środki profilaktyczne spójne z oceną ryzyka na stanowisku, na którym doszło do wypadku.

Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy jest jednym z podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy. W ramach ich realizacji podejmowano kontrole mające na celu zapobieganie i ograniczanie zagrożeń w środowisku pracy, a szczególnie wnikliwie badano okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy oraz stosowanie środków i wniosków profilaktycznych.

Inspektorzy pracy w 2015 r. zbadali okoliczności i przyczyny 146 wypadków, w których życie straciło 34 zatrudnionych, 44 poszkodowanych doznało ciężkich, a 80 lżejszych obrażeń ciała. Największą liczbę wypadków przy pracy, która wzrosła z 51 w 2014 do 67 w 2015 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym. W tej branży wzrosła też liczba wypadków śmiertelnych z 5 w 2014 r. do 8 w 2015 r. oraz ciężkich z 22 do 24 w 2015 r. Mimo że liczba wypadków w budownictwie uległa zmniejszeniu z 33 w 2014 do 26 w 2015 r., to ryzyko wystąpienia wypadku śmiertelnego lub ciężkiego wzrosło i nadal jest największe. Wzrosła liczba wypadków śmiertelnych z 3 w 2014 r. do 9 w 2015 r. Zdarzeniami bezpośrednio prowadzącymi do wypadków były przede wszystkim: upadek z wysokości, poślizgnięcie, potknięcie na płaszczyźnie oraz porażenie prądem. Jednakże upadki z wysokości zarejestrowano również w innych branżach poza budownictwem, w tym w przetwórstwie przemysłowym. Łącznie zarejestrowano w 2014 r. 38 wypadków związanych z upadkiem z wysokości oraz 33 w 2015 r. W latach 2014-2015 zarejestrowano 10 wypadków, w tym 5 śmiertelnych (2 w 2015 r.) i 5 ciężkich (1 w 2015 r.) wskutek porażenia prądem elektrycznym. Analiza okoliczności i przyczyn tych zdarzeń wykazała, że trzy wypadki śmiertelne w wyniku porażenia prądem elektrycznym nastąpiły w podobnych okolicznościach tj. podczas wykonywania prac związanych z wycinką i pielęgnacją drzew w bezpośredniej bliskości napowietrznych linii elektroenergetycznych o napięciu 15 kV. Wobec czego podjęto decyzję o prowadzeniu działań prewencyjno-kontrolnych w 2016 r. w stosunku do firm wykonujących prace na rzecz dystrybutorów i producentów energii elektrycznej.

Znaczną grupę wypadków stanowią wypadki komunikacyjne oraz tzw. nagłe medyczne. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny Rady Unii Europejskiej zwrócił uwagę na przyczyny wypadków, takie jak presja czasu, krótkie terminy dostaw, czy wynikające z zaniedbania spowodowanego na przykład stresem w życiu rodzinnym. Nagłe przypadki medyczne należą do zdarzeń specyficznych, zależnych od stanu zdrowia poszkodowanych, w tym od trybu życia oraz właściwości osobniczych. Możliwości oddziaływania prewencyjnego pracodawców są ograniczone i sprowadzają się do zapewnienia prawa do wypoczynku, w tym przestrzegania norm czasu pracy, zapewnienia odpowiedniego zakresu badań profilaktycznych poprzez wskazanie zagrożeń występujących na danym stanowisku i organizowania pracy w sposób ograniczający sytuacje stresowe i nadmierny wysiłek fizyczny.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli, jak również z danych o wypadkach przy pracy wynika, iż najwięcej nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy odnotowuje się w **budownictwie**. Jak co roku prowadzono kompleksowy nadzór w sektorze budownictwa, gdzie zgodnie z przyjętymi założeniami przeprowadzono łącznie prawie 400 kontroli. Najczęściej powtarzające się nieprawidłowości dotyczyły organizacji prac na wysokości – brak środków ochrony zbiorowej stwierdzono na co drugiej budowie, a brak ochron osobistych zabezpieczających pracowników przed upadkiem z wysokości stwierdzono w co drugiej kontroli.

W 2015 r. inspektorzy pracy wnioskowali do ZUS o podwyższenie składki wypadkowej o 100% w stosunku do 6 pracodawców, u których w czasie dwóch kolejnych kontroli stwierdzono rażące naruszenie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Przeważająca liczba tych pracodawców (67%) należała do branży budowlanej.

Przeprowadzona analiza wypadków zgłoszonych i zbadanych do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy wskazuje na potrzebę zintensyfikowania działań w budownictwie skierowanych zarówno w obszarze nadzorczo – kontrolnym, jak i prewencyjnym, na zwrócenie szczególnej uwagi na przestrzeganie przepisów przy organizowaniu **prac na wysokości** w zakresie zabezpieczenia pracowników przed upadkiem z wysokości oraz na propagowanie dobrych praktyk stosowanych między innymi przez sygnatariuszy Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Bydgoszczy.

W celu poprawy bezpieczeństwa pracy na budowach prowadzonych na terenie naszego województwa od 2013 r. wznowiła działanie **Kujawsko-Pomorska Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie**. Jej zadaniem jest inicjowanie i formułowanie wniosków w sprawach ochrony pracy w budownictwie oraz organizowanie współpracy zainteresowanych tą problematyką organów, instytucji, stowarzyszeń. W skład Rady wchodzi partnerzy społeczni i przedstawiciele urzędów współpracujących z Państwową Inspekcją Pracy. Posiedzenia Rady w 2015 r.

W 2015 r. w dalszym ciągu prowadzono działania prewencyjne – kontrole w zakładzie azotowym, w którym istnieje **duże ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej**. Kontrole prowadzono wspólnie z przedstawicielami Państwowej Straży Pożarnej i Inspekcji Ochrony Środowiska na zasadach określonych w „Deklaracji w sprawie porozumienia na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska w przemyśle chemicznym”.

Od 1.07.2007 r. zakres kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy, obok kontroli przestrzegania praw pracowniczych oraz warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, obejmuje także zagadnienia dotyczące **legalności zatrudnienia – obywateli polskich i cudzoziemców**. Działalność kontrolna i typowanie podmiotów do kontroli prowadzone jest w oparciu o monitorowanie nielegalnego rynku pracy, tj. uzyskiwanie i analizowanie informacji o zjawiskach nielegalnej pracy na terenie właściwości Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy m.in. poprzez współpracę z instytucjami samorządowymi, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Strażą Graniczną, a także analizę skarg wpływających do Urzędu oraz powiadomień kierowanych przez inne organy. Wyniki kontroli legalności zatrudnienia i wykonywania pracy przez cudzoziemców wykazały wiele nieprawidłowości we wszystkich objętych nimi obszarach. Skala naruszeń przepisów utrzymuje się na zbliżonym poziomie w porównaniu z latami ubiegłymi. Najczęściej występującymi nieprawidłowościami są zatrudnianie **bez zawarcia umowy o pracę na piśmie**

oraz **bez zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego**. Z roku na rok wzrasta liczba przypadków powierzania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych w warunkach właściwych dla zatrudnienia pracowniczego.

Kontrole związane z wykonywaniem pracy przez **cudzoziemców**, ich legalnym prawem pobytu na terenie Polski, zezwoleniami na pracę, rejestracją oświadczeń w Powiatowych Urzędach Pracy obejmowały również zagadnienia dotyczące stosunku pracy, zgodności zastosowania umowy cywilno-prawnej z warunkami świadczenia pracy, zgłaszania cudzoziemców do ubezpieczenia społecznego. Z analizy dokumentacji wynika, że nieprawidłowości o różnym charakterze odnotowano w 40% kontrolowanych podmiotów. Najwięcej naruszeń ujawniono w branżach: handel i naprawy, przetwórstwo przemysłowe, zakwaterowanie i usługi gastronomiczne oraz usługi administrowania. Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był brak wymaganego zezwolenia na pracę cudzoziemców.

Zdecydowana większość ujawnionych nieprawidłowości dotyczyła pracodawców zatrudniających do 9 pracowników oraz od 10 do 49. Naruszenia o różnym ciężarze gatunkowym odnotowano w co czwartym podmiocie objętym kontrolą.

Jak co roku, w ramach realizacji zadań ustawowych podejmowano współpracę z organami publicznymi, których kompetencje obejmują legalność zatrudnienia. Na podkreślenie zasługuje dobra współpraca z powiatowymi urzędami pracy, zwłaszcza w zakresie wzajemnego informowania o nieprawidłowościach, weryfikowania danych osób wykonujących pracę na rzecz podmiotów kontrolowanych pod kątem dopełnienia obowiązku powiadomienia o podjęciu zatrudnienia, a także przekazywania danych o podmiotach, które zarejestrowały największą liczbę oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom. Pozytywnie ocenić należy współpracę ze **Strażą Graniczną**, zarówno w zakresie wspólnych kontroli (w 2015 r. przeprowadzono 10 wspólnych kontroli), jak i wzajemnego informowania się o wynikach podejmowanych działań. Od 2015 roku przyjęto zasadę wzajemnej wymiany informacji o wynikach kontroli raz na kwartał.

Wyniki przedstawione w sprawozdaniu potwierdzają, że kontynuowanie działań kontrolno-nadzorczych jest niezbędne zwłaszcza u pracodawców, u których praca łączy się z dużym ryzykiem dla zdrowia i życia osób ją wykonujących, a także u tych, którzy rażąco naruszają przepisy prawnej ochrony pracy.

Równoległe z działalnością nadzorczą i kontrolną w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy podejmowano szereg inicjatyw o charakterze prewencyjnym, mających stanowić zachętę dla pracodawców do inwestowania w poprawę bezpieczeństwa pracy. Przekonanie o słuszności twierdzenia, że bezpieczeństwo pracy się opłaca stanowi punkt wyjścia do wdrażania polityki angażowania pracowników w działania zmierzające do eliminowania ryzyka zawodowego. Kreowanie odpowiedzialnych postaw w sferze bezpieczeństwa pracy rozpoczyna się już w wieku szkolnym. Pracownicy OIP w Bydgoszczy realizując powyższe założenia w ramach programu „Kultura bezpieczeństwa” adresowanego do młodzieży szkolnej, uczestniczyli w licznych spotkaniach, imprezach i wydarzeniach skupionych wokół idei upowszechnienia wiedzy o zagrożeniach zawodowych wśród ludzi młodych. Ogromnym zainteresowaniem cieszył się program edukacyjny realizowany w placówkach oświatowych całego województwa, o czym świadczy udział 110 nauczycieli reprezentujących 27 placówek oświatowych województwa kujawsko-pomorskiego.

Doskonałą okazją do przedstawienia młodzieży szkolnej i studentom nie tylko obowiązujących regulacji prawnych, ale i dobrych praktyk i sposobów eliminowania ryzyka zawodowego był „Dzień Otwarty w Państwowej Inspekcji Pracy” zorganizowany w ramach kampanii prewencyjno-informacyjnej „Zanim podejmiesz pracę”. Podziękowania należą się bydgoskiej firmie PESA S.A., dzięki której udało się pokazać praktyczne aspekty bezpieczeństwa pracy i przekonać słuchaczy, że rozmowy o bhp mogą być interesujące. Godne podkreślenia jest wsparcie mediów oraz instytucji samorządowych i kościelnych dla inicjatyw promujących ochronę i bezpieczeństwo pracy. W działania w ramach Dnia Otwartego Państwowej Inspekcji Pracy włączyły się: Radio PIK, TV Toruń, TV Kujawy, TVP Bydgoszcz oraz Gazeta Pomorska, Tygodnik Pałuki, a także Urzędy Miast Torunia, Włocławka i Bydgoszczy oraz Diecezje Pelplińska, Bydgoska, Toruńska i Włocławska.

Równie ciekawie dyskutowano o warunkach pracy podczas targów, jak choćby w ramach Targów Pracy i Kariery 2015 w Bydgoszczy, Włocławskich Targów Szkół Pracy i Rzemiosła czy V Targów Pracy i Przedsiębiorczości w Nakle nad Notecią. Każdorazowo spotkania z przedstawicielami Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy przy okazji Targów Pracy są okazją do udzielenia porad i konsultacji prawnych, które cieszą się dużym zainteresowaniem. Cenione są wydawnictwa i broszury informacyjne dotyczące problematyki prawnej ochrony pracy. Cyklicznie już organizowana w Leśnym Parku Kultury i Wypoczynku w Myślicinku impreza plenerowa podczas „Babiego Lata” przyciąga zainteresowanych poradami prawnymi do stoisk Państwowej Inspekcji Pracy w okolicznościach rekreacji i odpoczynku.

Promowanie idei ochrony pracy i dbałości o zdrowie nabiera szczególnego znaczenia w stosunku do osób pracujących w sektorze rolnictwa indywidualnego, bowiem ten obszar nie podlega działalności kontrolnej Państwowej Inspekcji Pracy. Brak jest statystyk ilości wypadków dzieci pomagających w gospodarstwach rolnych. Ten obszar wymaga wyjątkowego wsparcia poprzez działalność prewencyjną właśnie, realizowaną w różnych formach. W czerwcu 2015 przedstawiciele OIP w Bydgoszczy uczestniczyli w Kujawsko- Pomorskich Dniach Pola w Grubnie; podczas imprezy liczni uczestnicy mieli możliwość skorzystania z porad i materiałów promocyjnych PIP. Prowadzona w 2015 kampania społeczna adresowana do rolników indywidualnych oraz członków ich rodzin prowadzona pod przewodnim hasłem „Rutyna na wsi rani i zabija” zmierzała do ukazania, jak istotne znaczenie ma ograniczanie ryzyka wypadkowego w sektorze rolniczym oraz ochrona zdrowia osób pracujących w gospodarstwach rolnych. Także w ramach tego programu przygotowano ofertę adresowaną do dzieci i młodzieży zamieszkującej lub przebywającej na terenach wiejskich oraz kobiet zamieszkujących tereny wiejskie, opiekujących się dziećmi.

Warto podkreślić zainteresowanie udziałem w konkursach o tematyce bezpieczeństwa pracy w rolnictwie. W zmaganiach konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne reprezentujący nasze województwo na etapie krajowym Państwo Aneta i Paweł Lewandowscy z Miłżyna uhonorowani zostali nagrodą specjalną Głównego Inspektora Pracy! W szrankach stawali także najmłodszy konkurs „Bezpieczna Zagroda – zwierzaki to nie pluszaki” organizowany wspólnie z „Gazetą Pomorską” cieszył się jak co roku ogromnym zainteresowaniem.

Niewątpliwie trudno oszacować już dziś wymiar korzyści z działalności prewencyjnej realizowanej w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, jednak z całą pewnością działania te będą kontynuowane, bowiem wydaje się bezsporne, że znacznie lepiej jest zapobiegać aniżeli likwidować skutki zagrożeń. Prewencja adresowana do jak najszerszego kręgu odbiorców, przekazywana w sposób nieszablony i najbliższy pracownikom i ich rodzinom powinna uświadliwić społecznie na problematykę ochrony zdrowia i stać się standardem kultury pracy. Taki cel będzie determinował dalsze działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy, których kontynuacja została zaplanowana na rok 2016.

Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy

**85-012 Bydgoszcz
Plac Piastowski 4a
tel : 52 320 24 00**

**urząd czynny w godzinach 7.30 - 15.30
email : kancelaria@bydgoszcz.pip.gov.pl**

**Oddział w Toruniu
87-100 Toruń
ul. Szosa Chełmińska 30
tel : 56 622 83 65**

**Oddział we Włocławku
87-800 Włocławek
ul. Piekarska 16a
tel : 54 232 02 34**

Telefonicznie bezpłatne porady prawne z zakresu prawa pracy i bhp udzielane są pod numerami

**801 002 004, dla połączeń z sieci stacjonarnych w godz. 8.00 - 12.00
52 561 11 04, dla połączeń z sieci komórkowych w godz. 8.00 - 12.00**

**Pełna wersja sprawozdania Okręgowego Inspektora Pracy znajduje się na stronie urzędu
www.bydgoszcz.pip.gov.pl**

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

Okręgowy Inspektorat Pracy
w Bydgoszczy

Laureaci konkursów i programów prewencyjnych realizowanych przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy w 2015 r.